

Evropska banka za obnovu i razvoj
**Izgradnja cevovoda za dovod vode
do rezervoara Borkovac i Pavlovci**
Okvirni plan za otkup zemljišta i
raseljavanje

4-01

Issue | 19 May 2021

Ovaj izveštaj uzima u obzir posebne instrukcije i zahteve naseg klijenta.
Nije namenjen za, niti bilo koje treće lice može da se na njega poziva i
ne preuzima se odgovornost ni prema kojem trećem licu.
Broj posla 277722-00

Verifikacioni list

ARUP

Naziv posla		Izgradnja cevovoda za dovod vode do rezervoara Borkovac i Pavlovci		Broj posla 277722-00	
Naslov dokumenta		Okvirni plan za otkup zemljišta i raseljavanje		Delovodni broj	
Broj dokumenta		4-01			
Revizija	Datum	Arhivski naziv dokumenta	2021-04-06 Okvirni plan otkup zemljišta i raseljavanje - MaP.docx		
Draft 1	6 apr 2021	Opis	Prvi nacrt		
			Pripremio	Proverio	Odobrio
		Ime			
		Potpis			
Draft 2	23 Apr 2021	Arhivski naziv dokumenta	2021-04-23 Okvirni plan za otkup zemljišta i raseljavanje DRAFT.docx		
		Opis			
			Pripremio	Kontrolisao	Odobrio
		Ime	IM / AP / MP	AP / MD	AB
		Potpis			
Issue	19 May 2021	Arhivski naziv dokumenta	2021-05-19 Okvirni plan za otkup zemljišta i raseljavanje FINAL.docx		
		Opis			
			Pripremio	Kontrolisao	Odobrio
		Ime	IM / AP / MP	AP / MP	AB
		Potpis			
		Arhivski naziv dokumenta			
		Opis			
			Pripremio	Kontrolisao	Odobrio
		Ime			
		Potpis			

Izdati verifikacioni list sa dokumentom

Sadržaj

	Strana	
1	Uvod	5
1.1	O projektu	5
1.2	Kontekst korišćenja zemljišta	7
1.3	Uticaji Projekta	9
1.4	Principi i ciljevi	11
2	Nacionalni pravni okvir i zahtevi EBRD	14
2.1	Nacionalni pravni okvir	14
2.2	Zahtevi EBRD-a	18
2.3	Ključne razlike između lokalnih propisa i PR5	19
3	Ispunjavanje uslova, evaluacija i prava	20
3.1	Osobe i subjekti koji ispunjavaju uslove za naknadu i potporu	20
3.2	Krajnji rok	21
3.3	Povezana razmatrana prava	21
3.4	Matrica prava	23
4	Mehanizam rešavanja žalbi	29
5	Konsultacije i objavljivanje	32
5.1	Objavljivanje dokumenta	32
5.2	Javne konsultacije	32
6	Praćenje i ocenjivanje	34
6.1	Institucionalno praćenje	34
6.2	Praćenje procesa otkupa zemlje	35
6.3	Praćenje građevinskih radova	35

Tabela 1 Pogođene parcele po katastarskim opštinama 7

Tabela 2 Ključne institucije u procesu otkupa i raseljavanja zemljišta 17

Tabela 3 Matrica prava 23

Tabela 4 Zadaci i odgovornosti 34

Slika 1 Predložena pumpa za navodnjavanje i šema trase cevovoda 6

Appendix A

Struktura plana otkupa i raseljenje zemljišta (LARP)

Appendix B

Javni žalbeni formular

Appendix C

Analiza neslaganja

Lista skraćenica

Skraćenica	Pun naziv
AP	Pogođena osoba
BoE	Korisnik eksproprijacije
CFD	Centralni sektor za povratne informacije
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EUR	Evro
GLAC	Vodič za sticanje i nadoknadu zemljišta
GoRS	Vlada Republike Srbije
IE	Subjekt odgovoran za implementaciju projekta
IFI	Međunarodne finansijske institucije
LARF	Okvirni plan za otkup zemljišta i raseljavanje
LRP	Plan obnavljanja sredstava za život
LM	Lokalna opština
MOF	Ministarstvo finansija Republike Srbije
NGO	Nevladina organizacija
PAP	Osoba pod uticajem Projekta
PIU	Jedinica za sproviđenje projekta
PR5	EBRD izvedbeni zahtevi – otkup zemljišta, nedobrovoljno raseljavanje i izmeštanje poslovnih delatnosti
JVP	Javno vodoprivredno preduzeće
RAP	Akcioni plan raseljavanja
RoW	Zona uticaja projekta
RS	Republika Srbija
SIA	Procena socijalnog uticaja
VG	Ranjiva grupa

Rečnik

Za potrebe ovog dokumenta sledeći pojmovi su definisani kao:

“Naknada” – Odnosi se na bilo koja i sva plaćanja u gotovom novcu i naturi a koja zamenjuju vrednost imovine ili stečenih resursa, obuhvaćenih projektom.

“Sporazum o naknadi” – Odnosi se na ugovaranje naknade, prema Zakonu o eksproprijaciji zemljišta pred opštinskom upravom ili nadležnim sudom, a usvajaju ga BoE i vlasnik imovine koja je predmet otkupa, iznos novčanih beneficija, međusobne dodatne isplate razlike u vrednosti imovine, izgradnju ulaza, prolaza i pristupnih puteva na imanju, kao i drugim zakonom dozvoljenim radnjama.

“Krajnji rok”- Datum početka popisa osoba i imovine koji će biti zahvaćeni projektom. Ukoliko se određena(e) osoba(e) bude(u) nalazila(e) u području koje je zahvaćeno projektom nakon krajnjeg roka, ta(e) osoba(e) neće imati prava na naknadu niti pomoć pri preseljenju. Slično tome vrednost nepokretne imovine (poput građevina, useva, voćki i zemljišta pod šumom) zasnovane nakon krajnjeg roka neće biti nadoknađena. Pre popisa javno objaviti informacije o krajnjem roku.

“Izmeštanje poslovne delatnosti” – obuhvata sve gubitke imovine ili sredstava, i/ili gubitak mogućih pristupa imovini ili sredstvima, koji dovode do gubitka izvora prihoda ili sredstava za život usled sprovođenja projekta, nezavisno od toga da li se osobe zahvaćene projektom moraju preseliti na drugo mesto ili ne. Ovaj pojam, između ostalog, obuhvata dokazane gubitke prihoda od poljoprivrede, stoke, šumskih resursa, lova i ribolova usled projektnih ometanja i /ili zagađenja.

“Eksproprijacija” – odnosi se na oduzimanje ili ograničenje vlasničkih prava na imovinu, sa naknadom koja je u skladu sa tržišnom vrednošću imovine.

“Okvirni plan za otkup zemljišta i raseljavanje” – odnosi se na ovaj dokument koji opisuje detaljno politiku raseljavanja za potrebe projekta.

“Zakon o eksproprijaciji” – odnosi se na Zakon o eksproprijaciji i utvrđivanju naknade Republike Srbije, objavljen u Službenom glasniku Republike Srbije br. 53/95, “Službeni list SRJ” broj 16/2001 – odluka Ustavnog suda i “Službenog glasnika Republike Srbije” broj 20/2009, 55/2013 – odluka US i 106/2016)

“PAP ili Projektom zahvaćene osobe” – PAP je svaka osoba koja, kao rezultat primene Projekta doživi gubitak imovine i pristup imovini.

“Fizičko raseljavanje” – gubitak imovine usled eksproprijacije zemljišta povezanog sa projektom koji zahteva da se PAP-ovi presele od kuće, radnog mesta ili poslovnog prostora na drugu lokaciju.

“Projekat” – U ovom dokumentu se odnosi na proces izgradnje infrastrukture koja će omogućiti uzimanje do 1m³ sirove vode iz kanala za navodnjavanje (Jaračka Jarčina) i prenošenje u veštačka akumulaciona jezera (Borkovac i Pavlovci) preko namenske crpne stanice i pumpi za sirovu vodu.

“Implementacija projekta” – kada se koristi pojam onda uključuje planiranje, izvršenje, praćenje i evaluaciju projekta.

“Subjekt odgovoran za implementaciju projekta” – odnosi se na nadležnu državnu agenciju za implementaciju projekta, u ovom slučaju Javno vodoprivredno preduzeće Vode Vojvodine (JVP Vode Vojvodine) i njihovu jedinicu za sprovođenje.

“LARP – Plan otkupa zemljišta i raseljavanja” – dokument koji se priprema za sprovođenje projekta, obuhvata otkup zemljišta, fizičko raseljavanje ljudi, izmeštanje poslovne delatnosti, bez obzira na njihov broj, skladno principima i ciljevima EBRD PR5 i ovog LARF-a, u kom odgovorni subjekt navodi postupke koje će primenjivati kao i radnje koje će preduzeti radi ublažavanja negativnih uticaja raseljavanja, identifikovanja potencijalnih koristi i uspostavljanja prava svih kategorija pogođenih lica (uključujući domaće zajednice), sa posebnom pažnjom na potrebe ranjivih grupa.

“Obnavljanje sredstava za život” – odnosi se na posebne dodatke ili aktivnosti namenjene podršci pogođenim licima u poboljšanju ili minimalnom obnavljanju sredstava za život u poređenju sa nivoom pre preseljenja.

“Raseljavanje” – odnosi se na sve slučajeve otkupa zemljišta i naknade gubitaka imovine, bilo da je u pitanju stvarno raseljavanje, gubitak zemljišta, gubitak prebivališta, imovine, nekretnine, na sve slučajeve izmeštanja poslovne delatnosti ili drugih sredstava za život i uključuje sve mere koje se preduzimaju radi olakšavanja bilo kojih i svih štetnih uticaja projekta na imovinu PAP-a i/ili sredstava za život, uključujući i naknadu, izmeštanje (gde je to potrebno) i oporavak (rehabilitaciju).

“Trošak zamene” – odnosi se na metod procene imovine kojim se utvrđuje iznos dovoljan za naknadu izgubljene, te za pokrivanje troškova transakcije kako je definisano u PR5 politici raseljavanja. Ovaj pojam se definiše na više načina: za poljoprivredno zemljište to je tržišna vrednost zemljišta pre sprovođenja projekta ili pre premeštanja, zavisno od toga šta je veće, tržišna vrednost zemljišta jednakog proizvodnog potencijala ili upotrebe, koji se nalazi u blizini zemljišta zahvaćenog projektom, plus troškovi pripreme zemljišta do nivoa sličnih onim na zahvaćenom zemljištu, plus troškovi svih naknada za registraciju i prenos. Za zemljište u urbanim oblastima to je tržišna vrednost iste veličine zemljišta i upotrebe, sa sličnim ili unapređenim objektima i uslugama javne infrastrukture, lociranog u blizini zemljišta koje je zahvaćeno projektom, uvećana za troškove svih naknada za registraciju i prenos. Za kuće i druge objekte to je tržišna vrednost materijala potrebnih za izgradnju zamenskog objekta, površine i kvaliteta sličnih ili boljih od površine i kvaliteta objekta zahvaćenog projektom, ili troškova popravke delimično zahvaćenog objekta, uvećanih za vrednost prevoza građevinskih materijala do gradilišta, sa povećanjem za vrednost prevoza građevinskih materijala do gradilišta, te sa povećanjem za sve troškove rada i naknade za izvođače radova plus još za troškove svih plaćanja za registraciju i prenos. Pri određivanju troškova zamene ne uzima se u obzir amortizacija imovine, kao ni vrednost iskorišćenih otpadnih materijala. Kada nacionalni zakon ne ispunjava standarde naknade za pune troškove zamene, naknada po domaćem

zakonu se menja i dopunjava sa dodatnim merama, kako bi se zadovoljili standardi troškova zamene.

“Zainteresovane strane” – svi pojedinci, grupe, organizacije i institucije zainteresovane za projekat ili su potencijalno zahvaćene projektom ili mogu uticati na razvoj projekta.

“Ranjive grupe” – odnosi se na ljude koji su izloženi većim rizicima siromaštva, ljude koji žive ispod granice siromaštva, stare osobe, žene, decu i one koji su na osnovu pola, etičke pripadnosti, starosti, fizičkim ili mentalnim invaliditetom, ekonomski nepovoljnog položaja ili društvenog statusa, raseljavanje može uticati negativnije. Takođe postoji mogućnost ograničene sposobnosti da zahtevaju ili iskoriste pomoć za preseljenje i s tim povezane razne beneficije.

1 Uvod

1.1 O projektu

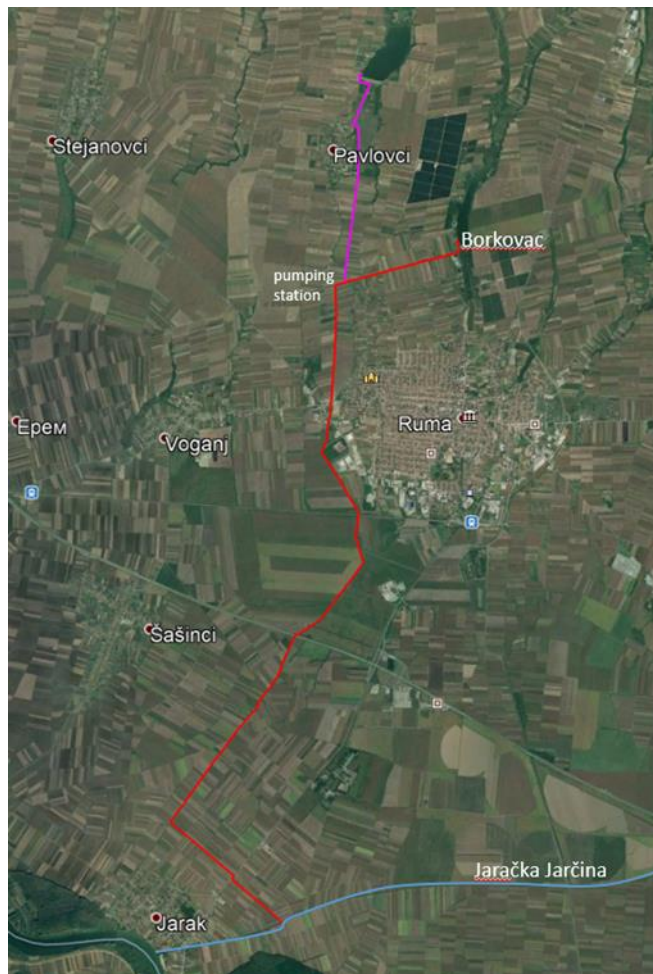
Evropska banka za obnovu i razvoj razmatra mogućnost davanja zajma Republici Srbiji za finansiranje primarne infrastrukture za navodnjavanje u blizini akumulacionih jezera Pavlovci i Borkovac u Vojvodini (severna Srbija). Projekat uključuje izgradnju infrastrukture koja će omogućiti uzimanje do 1 m³ sirove vode iz obližnjeg kanala za navodnjavanje (Jaračka Jarčina) i prenošenje u veštačka akumulaciona jezera preko crpne stanice i crpnih mreža za sirovu vodu. Projekat će sprovesti Javno vodoprivredno preduzeće Vode Vojvodine (“Izvođač” ili “JVP Vode Vojvodine” ili “Kompanija”).

Za realizaciju projekta predviđene su sledeće infrastrukturne komponente:

- Izgradnja nove prijemne i crpne stanice na obali kanala Jaračka Jarčina sa kapacitetom isporuke do 1m³/s;
- Polaganje cevovoda od 15.6 km, prečnika 1.100 mm (delom pod pritiskom, delom gravitaciono) od crpne stanice “Kudoš 1”, koja prati vodotok Kudoš do tačke bifurkacije;
- Polaganje cevovoda pod pritiskom od mesta bifurkacije do rezervoara Borkovac sa odgovarajućim ispusnim objektom;
- Polaganje cevovoda pod pritiskom od mesta bifurkacije do rezervoara Pavlovci sa odgovarajućim ispusnim objektom.

Slika 1 (koja je u nastavku teksta) predstavlja šemu navodnjavanja i transportnog cevovoda. Praćenje nivoa vode u rezervoaru i sopstvenog dotoka tokom vegetacijske sezone određuje potrebu za dodatnom vodom koja se crpi iz reke Save, preko kanala Jaračka Jarčina. Očekuje se da će tokom aprila, maja i juna, kada je potrošnja vode za navodnjavanje relativno niska, bilo koja dodatna voda upumpavati u rezervoare samo ako se isprazne do nižeg nivoa rada. Od jula do kraja avgusta rezervoari će se dopunjavati po standardnoj proceduri, kako bi se zadovoljile potrebe za navodnjavanjem, vraćajući se natrag na povremeno dopunjavanje do septembra. Veštačka jezera su ispunjena prirodnim dotokom uzvodno.

Idejni projekat je nedavno pripremljen, dok se planira da se izrada građevinske dozvole i građevinski projekat završe u aprilu i julu 2021. godine.

Slika 1 Predložena pumpa za navodnjavanje i šema trase cevovoda

Početak tendera za nadzor i građevinske radove, kao i početak samih građevinskih radova zavisice od završetka projekta i dobijanja građevinskih dozvola, zajedno sa napretkom u rešavanju imovinsko-pravnih pitanja i odnosa koji se odnose na crpnu stanicu Kudoš i realizaciju projekta crpne stanice Jarak (kanal Jaračka-Jarčina).

Projekat je kategorizovan "B" u skladu sa EBRD-ovom ekološkom i socijalnom politikom (ESP) (2014).

Ovaj dokument predstavlja Okvirni plan za otkup i raseljavanje zemljišta (LARF), koji služi kao vodič koji opisuje celokupnu politiku otkupa zemljišta za potrebe projekta. U njemu je prikazan sistematski pristup otkupa zemljišta koji će olakšati Javnom vodoprivrednom preduzeću (JVP) Vode Vojvodine i Jedinici za sprovođenje projekta (PIU) kroz postupak i poslužiti kao osnova za pripremu zemljišta i raseljavanje. Dokument takođe uključuje mehanizam za žalbe zainteresovanih strana da iznesu bilo kakvu zabrinutost u vezi sa projektom i njegovim sprovođenjem.

Odgovornost za sprovođenje projekta i LARF-a snosi subjekat za sprovođenje projekta odnosno izvođač i to javni (JVP Vode Vojvodine) i imenovani/određeni PIU.

1.2 Kontekst korišćenja zemljišta

Prema studiji izvodljivosti, tokom radova će se utvrditi RoW u širini od 10 m sa obe strane iskopa. Međutim, tačna širina RoW-a biće poznata nakon što se dobije građevinska dozvola, tj. kada glavni projekat bude dostupan. Očekuje se da će parcele, koje su potrebne za izgradnju trase cevovoda nalaziti u okviru RoW-a. Izvođač može zatražiti dodatno zemljište za pozajmišta, skladišta, deponije itd., što bi rezultiralo dodatnim privremenim otkupom zemljišta.

Trasa cevovoda je postavljena tako da utiče što je više moguće na državne i javne zemljišne parcele, što znači da će se otkup zemljišta vršiti administrativnim prenosima sa jednog vlasnika na drugog. Najduži deo trase prelazi lokalne poljske puteve ili prolazi pored parcela potoka Kudoš, koji je u vlasništvu JVP Vode Vojvodine. Preliminarna procena ukazuje na to da se za eksproprijaciju očekuje samo jedna parcela u privatnom vlasništvu dok će preostale parcele, koje su takođe u privatnom vlasništvu i obradive površine, biti predmet privremenog zakupa i vратиće se u prvobitno stanje nakon završetka radova. Budući da se parcele uglavnom koriste za godišnje sadnje, ne očekuje se da će biti ograničenja u korišćenju zemljišta nakon završetka radova. Međutim, može se očekivati da se postupak zakupa može ponoviti ukoliko se javi potreba za tim.

Postoje neslaganja između dva izvora u pogledu površine zemljišnih parcela koje su u privatnom vlasništvu i koje će biti pogođene projektom. Naime, prema Studiji izvodljivosti pripremljenoj za ovaj projekat, očekuje se da će površina od 136.000,00 m² privatnog zemljišta biti predmet privremene eksproprijacije, dok će samo 8590 m² biti predmet trajnog otkupa potrebnog za izgradnju crpne stanice. Ove parcele se nalaze u opštinama Ruma i Sremska Mitrovica.

Sa druge strane, prema informacijama dobijenim direktno od predstavnika JVP Vode Vojvodine, površine parcela koje su predmet privremene eksproprijacije se procenjuje na 281.625,00 m², koje se nalaze u 3 opštine a to su Ruma, Irig i Sremska Mitrovica. Pogođeno zemljište je pretežno obradive površine i koristi se za gajenje jednogodišnjih biljaka.

Trajni otkup se očekuje samo za jednu privatnu parcelu. Ukupan broj parcela na koje će uticati ovaj projekat je 620 u opštini Ruma, 128 u opštini Sremska Mitrovica i 42 u opštini Irig.

Tabela 1 Pogođene parcele po katastarskim opštinama

Administrativna opština	Katastarska opština	Broj pogođenih parcela
Sremska Mitrovica	KO Jarak	102
	KO Šašinci	26
Ruma	KO Voganj	334
	KO Pavlovci	168
	KO Ruma	118

Irig	KO Rivica	42
------	-----------	----

Očekuje se da će površina zemljišta koje je potrebno za projekat biti poznata kada se završi projekat za građevinsku dozvolu i projekat za izvođenje i dobijene relevantne dozvole, što će biti praćeno izradom studije eksproprijacije. Značajno je reći će se ukupna zahvaćena površina smanjiti u poređenju sa procenjenom, koja je predstavljena u početnom projektu, budući da detaljni projekat za izvođenje radova zahteva pripremu detaljnijih planova.

S obzirom na geografsku i ekonomsku strukturu područja, može se očekivati da će glavni uticaj Projekta biti zakup obradivog zemljišta, pa se iz tog razloga može očekivati i uticaj na useve, višegodišnje biljke i drveće, pomoćne strukture i ruralnu infrastrukturu. Kao što je ustanovljeno, ne očekuje se da će veliki broj privatnih parcela biti pogođene trajnim otkup pa se samim tim smatra da će uticaj na poljoprivredno zemljište i useve biti mali. Takođe se očekuje da projekat neće rezultirati fizičkim preseljenjem i da neće uticati na poslovanje (poslove).

1.3 Uticaji Projekta

Tabela u nastavku teksta uključuje neke od potencijalnih uticaja Projekta. Kao deo razvoja LARP-a tabela će biti ažurirana od strane JVP Vode Vojvodine sa stvarnim uticajima i biće uvedene odgovarajuće mere sanacije.

Uticaj	Opis	Pozitivno / Negativno	Verovatnoća 5 vrlo visoko / 1 vrlo nisko
Faza pre izgradnje			
Gubitak zemlje	Poljoprivredno zemljište (obrađeno i neobrađeno)	N/P ¹	5
Gubitak useva	Jednogodišnje i višegodišnje biljke	N	4
Izmeštanje poslovne delatnosti	Nemogućnost nastavka poljoprivredne proizvodnje	N	1
	Gubitak prihoda od zakupa zemljišta	N	1
	Gubitak ruralne infrastrukture (sistemi za navodnjavanje, neformalni pristupni putevi)	N	2
	Gubitak pomoćnih objekata	N	2
	Gubitak poljoprivrednih aktivnosti za samostalnu proizvodnju	N	2
	Gubitak pašnih površina za stoku	N	1
Faza izrade			
Izmeštanje poslovne delatnosti	Zadiranje – građevinske aktivnosti van granica gradilišta – u tuđu imovinu (građevinske mašine, radovi, višak depozitnog materijala, otpad itd.)	N	4
	Višak prašine utiče na razvoj useva	N	3
	Privremeno onemogućen pristup imovini zbog isključenih seoskih puteva	N	3
	Šteta na postojećoj ruralnoj infrastrukturi (sistemi za navodnjavanje, neformalni pristupni putevi)	N	4
	Povećano vreme putovanja i troškovi zbog oštećenih lokalnih puteva	N	2
	Šteta na privatnoj imovini i propust izvođača radova da to nadoknadi (ograda, pomoćne konstrukcije itd)	N	1

¹ U slučaju neobrađenog zemljišta eksproprijacija bi mogla dovesti do koristi zbog povoljnih stopa nadoknade

Uticaj	Opis	Pozitivno / Negativno	Verovatnoća 5 vrlo visoko / 1 vrlo nisko
	Gubitak usled manje poljoprivredne proizvodnje zbog zagađenja tla	N	1
Privremeno sticanje zemljišta	Dodatni prihod od zakupa zemljišta	P	5
	Gubitak potencijala za poljoprivrednu proizvodnju usled zagađenja tla ili neuspeha vraćanja zemljišta	N	3
Prilike za zapošljavanje	Lokalno zapošljavanje za izgradnju	P	5
	Lokalni dobavljači roba i usluga	P	5
	Indirektno zapošljavanje – veći promet usled povećane radne snage u okruženju (ugostiteljstvo, kafići, restorani, benzinske pumpe itd.)	P	5
Operativna faza			
Poljoprivredne aktivnosti	Povećan prinos i prihod zbog novoizgrađenog sistema za navodnjavanje	P	5

1.4 Principi i ciljevi

JVP Vode Vojvodine su pripremili ovaj LARF izveštaj sa ciljem da izlože opšte principe, postupke i okvir prava u pogledu potencijalnih efekata sticanja zemljišta potrebnih za projekat, u skladu sa nacionalnim zakonima i zahtevima EBRD-a, posebnog zahteva PR5 EBRD-ove društveno-ekonomske politike (2014): otkup zemljišta, nedobrovoljno raseljavanje i izmeštanje poslovne delatnosti.

LARF izveštaj je stvoren da posluži kao dodatna smernica adaptacije svih razlika između nacionalnog zakonodavstva i zahteva EBRD-a u vezi sa sticanjem zemljišta i obnavljanjem sredstava za život.

Takođe LARF izveštaj služi kao osnova za izradu detaljnog Plana otkupa zemljišta i raseljavanja (LARP) za potrebe projekta, onog momenta kada se sazna tačna priroda i veličina otkupnog zemljišta ili ograničenja u korišćenju zemljišta koji se odnosi na projekat. LARP će pružiti preciznije detalje o osobama pogođenim projektom, kriterijume i procedure koje će se primenjivati u skladu sa LARF-om i u skladu sa zahtevom EBRD PR 5

U dodatku A ovog dokumenta se nalazi okvirni nacrt LARP-a.

1.4.1 Smernice LARF-a

Tokom sprovođenja Projekta potreba za otkupom zemlje javljaće se kao rezultat planiranih građevinskih radova. Ovaj dokument pruža osnovne i obavezujuće principe koji će se primenjivati u svim slučajevima otkupa zemljišta (trajnog, privremenog) i svih ostalih negativnih društveno-ekonomskih uticaja izazvanih sprovođenjem ovog Projekta, u bilo kojoj od njegovih faza (poput izmeštanja poslovne delatnosti). Ovi principi treba da regulišu sve akcije subjekta koji sprovodi projekat i njegovih predstavnika, izvođača radova i svih drugih državnih i lokalnih institucija uključenih u sprovođenje projekta. Osnovni principi su:

- Svim otkupima zemljišta treba upravljati u skladu sa nacionalnim zakonima, zahtevima EBRD PR 5, prihvaćenom najboljom međunarodnom praksom i odredbama ovog dokumenta. Kao osnovno pravilo prema LARF-u tokom sprovođenja projekta uvek će preovladati ona politika koja je najpovoljnija za PAP-ove.
- Sav gubitak imovine će se adekvatno nadoknaditi, u vrednosti zamene.
- Posebna podrška i briga, u procesu otkupa zemljišta kao i tokom trajanja svih faza Projekta u okviru LARF-a, se pruža ranjivim grupama (ako postoje), u skladu sa njihovom specifičnom ranjivošću.
- U skladu sa LARF-om, LARP će biti pripremljen kada budu poznate detaljne informacije o privatnim parcelama koje će biti predmet otkupa, služnosti i zakupa. I LARF i LARP će biti javno objavljeni tokom javnih konsultacija održanih pre njihovog konačnog odobrenja, kako bi se pogođenim osobama i zainteresovanim stranama omogućilo da učestvuju u razvoju, planiranju i sprovođenju projekta.
- Tokom sprovođenja projekta zainteresovanim stranama će se pružiti potpuni uvid u žalbeni mehanizam, sve informacije, mogućnosti i procedure. Sve

pritužbe će se uzeti u obzir tokom implementacije projekta i aktivnosti raseljavanja.

1.4.2 Ciljevi LARF-a

Glavni cilj LARF-a je da definiše sveobuhvatne principe, procedure, akcije, organizacione strukture i zahteve u vezi sa kapacitetom tokom raseljavanja, kao i njegov uticaj koji se može pripisati sprovođenju Projekta. On pruža i okvir za izradu LARF-a u okviru Projekta. Ciljevi LARF-a su:

- klasifikovanje pravnih rešenja RS za sve slučajeve sticanja zemljišta, uključujući pravne i administrativne postupke i naknade za gubitak imovine; upoređivanje sa EBRD PR 5 zahtevima i najboljim međunarodnim praksama; nalaženje načina za premošćavanje razlika, ukoliko su prisutne;
- identifikovanje ključnih institucija RS, pored nosioca projekta, uključenih u sprovođenje projekta, uključujući posebno zakonski ovlašćene državne institucije koje sprovode procedure i garancije za otkup zemljišta; koje mogu podržati nosioca projekta u sprovođenju mera i praćenju u cilju ostvarivanja skladnosti sa PR 5 zahtevima, najboljom međunarodnom praksom, LARF-om i LARP-om;
- identifikovanje zainteresovanih strana i načina njihovog angažovanja tokom sprovođenja projekta;
- predstavljanje kriterijuma podobnosti PAP-ova i matrice za pravo na naknadu prema vrsti izgubljene imovine;
- definisanje procesa identifikovanja i procene zahvaćene imovine i vrednost naknade za izgubljenu imovinu;
- osiguranje procedura koje omogućavaju brzu i efikasnu naknadu, uz potpunu zamenu gubitka imovine ili pristupa imovini;
- opis mera ublažavanja posledica u okviru ovog LARF-a i LARP-a, uključujući procedure kako bi se smanjili uticaji na PAP-ove tokom sprovođenja Projekta, uključujući konkretne mere ublažavanja za ranjive grupe;
- definisanje prava na žalbe, procesa, tela i procedura koje su na raspolaganju PAP-ovima tokom sprovođenja projekta, uključujući i povratne informacije;
- opis i davanje uputstva za pripremu LARF-a i procedure odobravanja, buduće LARF skice i proces sprovođenja;
- navođenje zahteva za javnim objavljivanjem dokumenata, angažovanje javnosti i lokalne zajednice u svim etapama pripreme projekta, uključujući razvoj LARF-a;
- navođenje aktivnosti praćenja u svim fazama Projekta, posebno u vezi sa pitanjima raseljavanja, osiguranja zakonitosti postupka i procesa, definisanih u okviru ovog LARF-a, sa ocenjivanjem procesa raseljavanja;
- definisanje aktivnosti praćenja tokom svih faza Projekta.

1.4.3 Razvoj LARP-a i njegovo sprovođenje

Na osnovu ovog LARF-a, uzimajući u obzir obim uticaja u pogledu sticanja zemljišta, za potrebe projekta će biti pripremljen LARP. Cilj LARP-a će biti da odredi postupke koje treba slediti i koje konkretne radnje treba preduzeti da bi se pravilno otkupilo zemljište i nadoknadila šteta ljudima pogođenim projektom.

Aktivnosti iz LARP-a će omogućiti i obezbediti adekvatno učešće pogođenih osoba u procesu raseljavanja, konsultacije tokom svih faza i potpuno funkcionisanje mehanizma za žalbe. Zasnivaće se na najnovijim i pouzdanim informacijama o predloženom otkupu zemljišta.

Primena LARP-a je obaveza subjekta koji sprovođi projekat, što znači da će biti u obavezi da nagleda implementaciju projekta, sarađivaće sa opštinama u kojima se odvijaju građevinski radovi i aktivnosti, sa izvođačima radova i pružaće informacije PAP-ovima i zajednicama.

2 Nacionalni pravni okvir i zahtevi EBRD

2.1 Nacionalni pravni okvir

Glavni zakoni koji uređuju oblasti otkupa zemljišta / proces eksproprijacije u Republici Srbiji su:

- Zakon o eksproprijaciji ("Službeni glasnik RS", broj 53/95, "Službeni glasnik SFRJ", broj 16/2001 – odluka Ustavnog suda i "Službeni glasnik Republike Srbije", broj 20/2009 i 55/2013 – odluka US i 106/2016),
- Zakon o šumama ("Službeni glasnik RS", broj 30/2010),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu ("Službeni glasnik RS", broj 62/2006, 65/2008 – drugi zakon, 41/2009, 112/2015),
- Zakon o državnom premeru i katastru nekretnina ("Službeni glasnik RS", broj 72/2009, 18/2010, 65/2013 i 15/2015 – odluka US),
- Zakon o vodama ("Službeni glasnik RS", broj 30/2010),
- Zakon o javnoj svojini ("Službeni glasnik RS" broj 72/2011, 88/2013, 105/2014),
- Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS" broj. 72/2009, 81/2009 – ispr., 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, odluka US 98/2013, odluka US 132/2014 i 145/2014),
- Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa ("Službeni list SFRJ", broj 6/80 i 36/90, "Službeni list SFRJ", broj 29/96 i "Službeni glasnik RS", broj 115/2005).

Zakon o eksproprijaciji opisuje proces eksproprijacije i daje njen opšti okvir u Republici Srbiji. Neke od najvažnijih odredbi su:

- da obezbedi jednostavan, efikasan proces, i u što većoj meri smanji potrebe za sudskim postupcima kako bi se olakšala neophodna eksproprijacija;
- da obezbedi pravičnu naknadu za zemljište i imovnu koja je pod uticajem projekta, prema odluci Poreske uprave, u ime "Korisnika eksproprijacije". Vrednost se procenjuje na osnovu trenutne tržišne cene;
- u slučajevima poljoprivrednog zemljišta koje se nalazi u privatnom vlasništvu, i ukoliko je dostupno zemljište uporedive vrste i kvaliteta u toj oblasti ili u neposrednoj blizini, treba je ponuditi osobama pod uticajem projekta sa formalnim vlasništvom;
- uporedivost se utvrđuje na osnovu procene raspoloživog javnog zemljišta, od strane ovlašćenog stručnjaka angažovanog od strane korisnika eksproprijacije;
- ukoliko lice pod uticajem projekta ne prihvati ponuđeno zamensko zemljište, biće mu ponuđena novčana naknada. Ako lice pogođeno projektom želi da ospori ponuđeni iznos, može da pribegne sudskom postupku.
- u slučaju da je lice pod uticajem projekta izgradilo objekat, bez formalne građevinske dozvole, odluka o isplati naknade se može doneti na Sudu prema Zakonu o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, u slučaju da postoje investicije u koje je uloženo, i kako ovlašćeni stručnjak odluči.

- u slučajevima delimične eksproprijacije ukoliko osobe pod uticajem projekta procene da preostali deo nije održiv, npr. nije ekonomski isplativ, mogu predati zahtev za otkup preostalog dela zemljišta. Ovlašćeni stručnjak donosi odluku o ovakvim zahtevima.

2.1.1 Proces eksproprijacije i preseljenja zemljišta

Trajni otkup

Kao što je prethodno objašnjeno, zakon o eksproprijaciji vodi postupak i služi kao opšti okvir za otkup zemljišta u Republici Srbiji. Proces se može sažeti u sledećim koracima:

1. Proces utvrđivanja javnog interesa

JVP Vode Vojvodine, kao korisnik eksproprijacije, putem Ministarstva finansija upućuje Vladi Republike Srbije predlog za utvrđivanje javnog interesa. Predlog sadrži informacije o vrsti objekta čija se izgradnja planira, vrsti radova koji se izvode, podatke o zemljištu potrebnim za izgradnju i izvod iz odgovarajućeg prostornog plana. Vlada je dužna da u roku od 90 dana donese rešenje o utvrđivanju javnog interesa i objavi ga u Službenom glasniku RS.

2. Podnošenje predloga za eksproprijaciju

Podnosi se opštinskoj upravi u opštini u kojoj se nalaze parcele obuhvaćene eksproprijacijom, u roku od godinu dana od dana utvrđivanja javnog interesa. U ime autonomne pokrajine, ovaj predlog podnosi ombudsman (javni zastupnik) ili drugo lice koje predstavlja autonomnu pokrajinu. Predlog sadrži:

- Informacije o JVP Vode Vojvodine kao korisniku eksproprijacije
- Informacije o pogođenoj imovini i njenoj lokaciji
- Informacije o vlasniku imovine i izvod iz katastra nepokretnosti
- Svrha otkupa i dokaz o utvrđenom javnom interesu.

3. Rešenje kojim se usvaja predlog za eksproprijaciju

Rešenje kojim se usvaja predlog za eksproprijaciju se donosi na osnovu predloga. Prilikom usvajanja rešenja, vlasnici pogođenih imovina se konsultuju o svim informacijama o imovini koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom procesa eksproprijacije (npr. postojanje useva, građevinskih objekata itd.). Ovim se vlasnici imovine takođe obaveštavaju o mogućnosti da podnesu zahtev za otkup preostalog, ekonomski neisplativog dela parcele.

Vlasnička prava u javnom vlasništvu se prenose na drugog (administrativni prenos) odlukom opštinske uprave i na osnovu utvrđenog javnog interesa.

4. Utvrđivanje visine naknade za ekspropisanu nepokretnost

JVP Vode Vojvodine, kao korisnik eksproprijacije, je dužno da podnese pisanu ponudu o iznosu naknade nadležnoj opštinskoj upravi, najkasnije u roku od 15 dana od dana usvajanja rešenja o eksproprijaciji.

U skladu sa zakonodavstvom Republike Srbije, cenu zemljišta određuje poreski organ. Opštinska poreska uprava daje procene tržišne vrednosti zemljišta koji je predmet eksproprijacije, na osnovu cena zemljišta zabeleženim u privatnim transakcijama vlasništva, u opštini ili na području najbližem parcelama koje su predmet eksproprijacije.

Naknada za pogođene objekte zasniva se na pojedinačnim procenama koje su sprovedi sertifikovani stručnjaci za procenu i utvrđivanje tržišne vrednosti imovine, odnosno iznosa potrebnog za ponovno uspostavljanje istog objekta unutar područja.

Stopu naknade za useve/biljke utvrđuje akreditovani stručnjak u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji, koja uzima u obzir vrednost useva i vreme potrebno za njihovu reprdaodukciju, voćke i vrednost žetve i potrebno vreme za reprodukciju takve berbe, troškove zamene inputa i rada, dok se ne postigne potpuni rodni potencijal itd.

5. Podnošenje ponuda za naknadu vlasnicima pogođene imovine

Na osnovu ponude koju je JVP Vode Vojvodine podneo kao korisnik eksproprijacije, relevantna opštinska uprava vodi postupak i pruža vlasnicima pogođene imovine pismene ponude o iznosu naknade za zemljište, postrojenja i objekte a vlasnici se ili slažu sa ponuđenom naknadom i potpisuju sporazum ili odbijaju i pokreću sudske postupke.

6. Ulaz u posed otkupljene imovine

JVP Vode Vojvodine kao korisnik stiče pravo da stupi u posed otkupljene imovine danom pravosnažnosti odluke o naknadi odnosno na dan zaključenja sporazuma o naknadi.

Služnost i zakup (privremena eksproprijacija)

Na osnovu javnog interesa pravo služnosti tuđe imovine i zakup mogu se uspostaviti tokom određenog vremenskog perioda koji ne traje duže od 3 godine. Po isteku perioda za koji je izvršena privremena eksproprijacija, korisnik eksproprijacije je dužan da zemljište vrati u prvobitno stanje.

Naknada za služnost i zakup se određuje u visini zakupnine na tržištu za slično zemljište najbliže parceli koja je predmet privremene eksproprijacije. Isplaćuje se u obliku paušalnog iznosa, za celokupno trajanje zakupa ili u ratama, koje se plaćaju u jednakim intervalima.

Ako se na parceli nanese stvarna šteta, naknada se obezbeđuje da pokrije i taj trošak.

2.1.2 Ključne institucije u procesu eksproprijacije i preseljenja zemljišta

Institucije koje mogu biti uključene u postupak pribavljanja zemljišta, uključujući i zakonsku proceduru eksproprijacije, predstavljene su u tabeli u nastavku teksta. Ove institucije su dodelile odgovornosti i aranžmane za sprovođenje zahteva LARF-a i LARP-a.

Tabela 2 Ključne institucije u procesu otkupa i raseljavanja zemljišta

Institucije	Ključne odgovornosti tokom preseljenja/eksproprijacije
Generalna skupština RS	Zakonom proglašava javni interes
Vlada Republike Srbije (GoRS)	Izjavljuje javni interes za eksproprijaciju (ako to nije učinjeno zakonom)
Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture	Predlaže, priprema i koordinira prostorni plan RS i dokumente regionalnog planiranja Vodi registar prostornih planova
Javno vodoprivredno preduzeće Vode Vojvodine	Kao korisnik eksproprijacije: <ul style="list-style-type: none"> - Primenjuje i koordinira sve aktivnosti raseljavanje prema LARP-u i LARF-u, - Otkriva datum preseka u javnom oglasu za odgovarajuću opštinu kao i deo procesa eksproprijacije, - Priprema LARP i druga dokumenta, - Primenjuje LARP, - Objavljuje LARP i druge izveštaje, održava javne konsultacije u svim fazama Projekta, - Angažuje zainteresovane strane/aktere, - Primenjuje mere za ublažavanje procesa raseljavanja, - Upravlja mehanizmom za pritužbe radi ispravke svih od strane PAP-a i drugih, - Prati i procenjuje postupak otkupa zemljišta, - Nadgleda i odobrava pregovaračke sporazume između dobavljača i vlasnika zemljišta koje je pogodeno privremenim otkupom, - Nadgleda proces privremenog otkupa i zauzimanja zemljišta dok se ne vrati vlasnicima u skladu sa LARF-om, - Izveštava EBRD o svim pitanjima u okviru LARF-a. <p>Kao korisnik eksproprijacije (BoE) upravlja procesom procene eksproprijisane imovine i plaća naknadu i, ako je to potrebno, dodatnu kompenzaciju i/ili pomoć kako bi se nadomestile razlike sa PR5</p>
Poreske uprave	Određuje procenu poljoprivrednog zemljišta (ako se ne može naći zamena, što je najčešći slučaj) i građevinskog zemljišta
Akreditovani stručnjaci (imenovani od ili na predlog korisnika eksproprijacije)	Procena za sve vrste zemljišta, građevina i bilo kakvog priključka na zemljištu

Institucije	Ključne odgovornosti tokom preseljenja/eksproprijacije
Lokalne samouprave (uključujući i njihovu administraciju)	Sprovođe postupak eksproprijacije (odeljenje za imovinsko – pravne postupke)
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Pružá informacije o raspoloživom zamenskom zemljištu.
Republički geodetski zavod, Državni katastar nepokretnosti, decentralizovane jedinice	Pružá zvanične informacije o svim nepokretnostima, uključujući zemljište, objekte, kuće itd. Pružá zvanične pravne informacije o vlasnicima nepokretnosti. Pružá informacije o posednicima nepokretne imovine. Uključuje napomene o procesu eksproprijacije. Sprovođi pravne promene vlasnika nepokretnosti nakon sticanja zemljišta, eksproprijacije itd.
Relevantni opštinski sudovi	Određuje naknadu ako prijateljski sporazum nije postignut

2.2 Zahtevi EBRD-a

Projekat je prikazan kao projekat kategorije “B” u okviru EBRD-ove Politike zaštite životne sredine i društveno-ekonomskih pitanja 2014. godine.

Projekat mora da ispuni zahteve za otkup zemljišta, preseljenje i ekonomsko raseljavanje kako je navedeno u EBRD-ovoj Politici zaštite životne sredine i društveno-ekonomskih pitanja i zahtevima (PR5), konkretno:

- PR5 Otkup zemljišta, nedobrovoljno i izmeštanje poslovnih delatnosti
- PR 10 Objavljivanje podataka i uključivanje zainteresiranih strana

Kompletan tekst politike EBRD-a dostupan je na stranici:

<http://www.ebrd.com/news/publications/policies/environmental-and-social-policy-esp.html>

2.3 Ključne razlike između lokalnih propisa i PR5

Projekti koje u celosti ili delimično podržava ili finansira EBRD, a koji uključuju otkup zemljišta i nedobrovoljno raseljavanje, podležu zahtevima PR 5. Ove politike nisu ograničene na slučaj fizičkog raseljavanja, nego se bave i izmeštanjem poslovne delatnosti kao posledicom otkupa zemljišta ili ograničenog pristupa resursima (zemljištu, vodi ili šumi) koja rezultira sprovođenjem projekta ili objekata povezanih sa istim. EBRD PR 5 se primenjuju na sve komponente Projekta koje dovode do nedobrovoljnog raseljavanja, bez obzira na izvor finansiranja komponente Projekta. Dalje se odnosi na druge aktivnosti koje uzrokuju nedobrovoljno raseljavanje a koje se direktno i značajno pripisuju ovom projektu i koje je neophodno ostvariti u skladu sa ciljevima definisanim u projektnim dokumentima i koje se sprovode sa Projektom.

Zahtevi nacionalnih pravnih propisa u vezi sa eksproprijacijom u Republici Srbiji u velikoj meri su u skladu sa zahtevima EBRD-a PR5. Glavna utvrđena odstupanja su navedena u nastavku. Zakonski okvir RS ne sadrži odredbe u vezi sa ranim angažovanjem zainteresovanih strana niti njihovo osnaživanje da učestvuju u procesu donošenja odluka. Lica koja će biti pogođena postupkom eksproprijacije obično dobijaju prve informacije o tome tokom objavljivanja javnog interesa.

- Zakonski okvir RS predviđa pravičnu naknadu za zemlje, objekte i useve zahvaćene projektom ali ne uzima u obzir amortizaciju. Zakon ne predviđa nikakvu dodatnu pomoć ili naknadu tokom i nakon preseljenja, osim troškova zamene. Vlasnici ne dobijaju nikakvu podršku za ponovno uspostavljanje imovine (nema brze procedure administracije za dozvole, licence ili komunalne priključke). Pravo na naknadu štete se pruža samo formalnim vlasnicima, dok neformalni mogu dobiti naknadu samo ako ispunjavaju posebno propisane uslove.
- Osim pripreme Studije eksproprijacije sa spiskom formalnih vlasnika i njihovih imovina, zakonodavstvo ne predviđa sastavljanje drugih dokumenata koji bi eliminisali ili umanjili negativne socijalno-ekonomske uticaje povezane sa otkupom zemljišta.
- Zakonodavni okvir RS ne sadrži posebne zahteve za osetljive grupe.
- Zakonski okvir RS priznaje da pravo na žalbu u različitim fazama postupka eksproprijacije ima PAP, ne postoji zahtev za uspostavljanjem mehanizma za ulaganje žalbi.

Sažetak svih ključnih razlika između nacionalnog zakonodavstva i PR5 prikazani su u Dodatku C1.

3 Ispunjavanje uslova, evaluacija i prava

U vreme pripreme LARF-a projekat izgradnje cevovoda je još uvek bio u fazi idejnog rešenja te nije bilo moguće proceniti pun uticaj otkupa zemljišta.

Očekuje se da će parcele zahvaćene projektom biti potrebne za izgradnju trase cevovoda (predviđen je iskop u širini od 10 m sa obe strane RoW-a) i pristupnih puteva. Dobavljač može zatražiti dodatno zemljište za građevinske radove, deponije, skladišne prostore itd., što bi trebalo da rezultira privremenim otkupom zemljišta.

Trasa cevovoda je postavljena tako da utiče što je više moguće na državne i javne zemljišne parcele, što znači da će se otkup zemljišta vršiti administrativnim prenosima sa jednog vlasnika na drugog. Najduži deo trase prelazi lokalne poljske puteve ili prolazi pored parcela potoka Kudoš, koji je u vlasništvu JVP Vode Vojvodine. Preliminarna procena ukazuje na to da se za eksproprijaciju očekuje samo jedna parcela u privatnom vlasništvu.

Parcele u privatnom vlasništvu, koje su obradive površine, takođe će biti predmet eksproprijacije (privremene-zakup). Ove parcele će se vratiti u prvobitno stanje nakon završetka radova. Pored toga, usevi i višegodišnje drveće, kao i neke pomoćne građevine i ruralna infrastruktura, mogu biti pod uticajem projekta. Projekat može uticati na pristup obradivom zemljištu međutim ne očekuje se da će imati posledice na posao ili prouzrokovati fizičko raseljavanje.

LARF je pripremljen tako da obuhvati prava na osnovu procenjenih uticaja.

3.1 Osobe i subjekti koji ispunjavaju uslove za naknadu i potporu

Prema ovom LARF-u, sledeća lica i entiteti imaju pravo na naknadu kako je propisano u LARF-u, ako su bili prisutni u projektnom području pre datuma preseka („krajnji rok“):

- Fizička ili pravna lica, formalni vlasnici bilo koje pogođene imovine
- Fizička ili pravna lica, priznati korisnici bilo koje pogođene imovine po odredbama zakona RS
- Fizička ili pravna lica, formalni zakupci bilo koje pogođene imovine
- Korisnici pogođene imovine, ali koji na istu ne polažu zakonska prava - skvoteri;
- Fizička ili pravna lica koji poseduju useve zahvaćene Projektom, bez obzira na status zemljišta na kojem se zasađeno;
- Fizička ili pravna lica, vlasnici višegodišnjih biljaka i drveća kao što su voćke i vinogradi, koja su zahvaćena Projektom, bez obzira na status zemljišta na kojem je zasađeno;
- Fizička ili pravna lica, vlasnici vinograda i voćnjaka koji još nisu dali prinos a na njih utiče projekat (bez obzira na status zemljišta na kojem je zasađeno);
- Fizička ili pravna lica, vlasnici rasadnika koji još nisu dali prinos a na njih utiče projekat (bez obzira na status zemljišta na kojem je zasađeno);

- Fizička ili pravna lica koja poseduju objekte zahvaćene Projektom (pomoćne zgrade, ograde, bunari, sustavi navodnjavanja itd.) bez obzira na status zemljišta na kojem se objekti nalaze
- Zajednice ili domaćinstva kod kojih je pristup njihovim zgradama, zajedničkim resursima i pogodnostima zahvaćen Projektom.
- Ranjive grupe i pojedinci koji pripadaju tim grupama koja su zahvaćene Projektom;
- Fizička ili pravna lica čiji se gubici ne mogu utvrditi ili predvideti u ovoj etapi Projekta (uključujući one koji imaju pravo vlasništva nad objektima zahvaćenim projektom).

3.2 Krajnji rok

Krajnji rok je datum mirovanja za sva potraživanja za imovinu na području koji je pod uticajem Projekta. Osobe koje stupe u područje zahvaćeno Projektom nakon krajnjeg roka, nemaju pravo na naknadu niti na bilo koji drugi vid podrške u slučaju raseljavanja. Takođe, sva ulaganja u osnovna sredstva (kao što su objekti, usevi, voće, drveće, šumske parcele, itd.), kao rezultat aktivnosti nakon krajnjeg datuma neće biti podobna za naknadu. Ova politika krajnjeg roka neće obuhvatati lica koja su postala vlasnici imovine nakon krajnjeg roka na temelju sudske odluke, ukoliko je sudski spor formiran pre krajnjeg roka. Ova odredba o krajnjem roku stoji nasuprot oportunističkim zahtevima osoba koja ulaze u područje Projekta isključivo u očekivanju određene koristi.

3.3 Povezana razmatrana prava

Sanacija privremeno otkupljenog zemljišta

Svo zemljište koje je privremeno otkupljeno za potrebe Projekta mora biti u potpunosti sanirano i obnovljeno nakon završetka ugovorenog perioda za korišćenje zemljišta. To znači da će se sve lokacije očistiti od otpada i ukloniti sva građevinska oprema. Takođe može uključiti zaštitu gornjeg sloja tla u nekim oblastima radi očuvanja kvaliteta zemljišta i za šta će biti odgovorni izvođači radova, što će nadgledati JVP Vode Vojvodine. Preduzimanje ovih mera će omogućiti vlasnicima da koriste zemljište na isti način kao što su to činili pre zakupa.

Pomoć ranjivim grupama

Društveno-ekonomska istraživanja treba da identifikuju sve ranjive grupe ili one potencijalne, koje bi se javile tokom sprovođenja projekta. Različite karakteristike se mogu koristiti kao pokazatelji ranjivosti: zaposlenost, godine, zdravlje, pol, veličina i struktura domaćinstva, pristup sredstvima za život i slično. Međutim, važno je primetiti da, iako populacija obuhvaćena projektom je pretežno sličnih karakteristika, nisu svi u istoj meri ranjivi jer nisu svi u istoj meri ni izloženi promenama vezanim za Projekat, niti imaju iste kapacitete nošenja sa istim.

Posebno osetljive grupe su:

- Stara lica/penzioneri,
- Lica sa invaliditetom,
- Manjinske zajednice,
- Lica koja primaju socijalnu pomoć,
- Nepismena lica.

Konkretne mere za pomoć ranjivim grupama, koje su identifikovane kroz pripremu LARP izveštaja će biti definisane u skladu sa njihovim potrebama.

Vlasnici koji nisu državljani / stanovnici RS

Postoji mogućnost da će se među vlasnicima zemljišta naći i stranci i oni koji žive van Srbije. Potrebno je dodatno vreme i trud da se oni identifikuju, pronađu i kontaktiraju.

3.4 Matrica prava

Tabela 3 Matrica prava

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju prava	Politika naknade
A - Izmeštanje poslovne delatnosti		
Zemljište		
Poljoprivredno zemljište (privremeni otkup zemljišta)	Vlasnik sa formalnim pravom (uključujući vlasnike koji polažu pravo na zemljište koje je priznato ili prepoznatljivo po nacionalnim zakonima)	Zemljište za zamenu jednake ili veće vrednosti i slične produktivnosti u neposrednoj blizini ili u okolini otkupljenog zemljišta, zajedno sa svim troškovima preseljenja i administrativnim naknadama za prenos vlasničkih prava, ukoliko postoje. Ili Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna cena imovine + tržišna cena ostvarenih poboljšanja + tržišna vrednost vremena i rada uloženi radi poboljšanja + troškovi preseljenja + administrativni, porezni i troškovi administracije.
	Zakupac sa validnim dokumentima za pravo najma, koji obrađuje poljoprivredno zemljište skladno sporazumu	Naknada za sva poboljšanja sprovedena na zemljištu (poput navodnjavanja). Naknada će biti plaćena u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja + tržišna vrednost i rada uloženi radi poboljšanja + troškovi preseljenja + administrativni, porezni i troškovi registracije.

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju prava	Politika naknade
	PAP bez formalnog vlasništva (u posedu zemljište pre krajnjeg roka)	Naknada za sva poboljšanja ostvarena na zemljištu (poput navodnjavanja). Naknada će biti plaćena u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja + tržišna vrednost vremena i rada uloženi poboljšanja + troškovi premeštanja i montiranja opreme, ukoliko ih ima I zamensko zemljište za zakup od države, ako je moguće.
	Zakupac sa važećim dokumentima o pravu na zakup	Naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja (poput onih na infrastrukturi) + tržišna vrednost vremena i rada uloženi za ostvarenje poboljšanja + troškovi premeštanja + registracija vlasništva, administrativne i porezne naknade, ukoliko ih ima + prelazna naknada + naknada za celokupno avansno plaćen najam koji nije istekao I Zamensko zemljište za najam, ukoliko je reč o zemljištu koje je zakupljeno od države, ako je moguće.
	PAP bez formalnog vlasništva (u posedu zemljište pre krajnjeg roka)	Naknada: tržišna vrednost ostvarenih poboljšanja (poput onih na infrastrukturi) + tržišna vrednost rada i vremena utrošenih za poboljšanja + troškovi preseljenja + registracija vlasništva, administrativne i porezne naknade, ukoliko ih ima + prelazna naknada

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju prava	Politika naknade
		I Zamensko zemljište za zakup od države, ako je moguće.
Neisplativo zemljište (ukoliko preostali deo zemljišta nije isplativ, on može biti otkupljen od strane PAP-a) (primenjuje se samo na trajni otkup zemljišta)	Vlasnici, korisnici ili zakupci imovine, bez obzira na njihova formalna prava na privatno/javno/državno poljoprivredno ili građevinsko zemljište. PAP-ovi mogu da podnesu zahtev za otkup preostalog zemljišta, ukoliko se pokazalo kao neisplativo dve godine nakon završetka radova.	Naknada prema tipu imovine, definisana na isti način kao u prethodnom tekstu u ovom odeljku
Poljoprivredno zemljište (privremeni otkup zemljišta) – zakup i služnost	Vlasnici sa formalnim pravom (uključujući i one koji imaju pravo na zemljište koje je priznato po nacionalnim zakonodavstvima)	Naknada u iznosu tržišne vrednosti zakupa slične parcele, koja je u neposrednoj okolini one koja je predmet privremenog otkupa.
	Zakupac sa važećim dokumentima prava na zakup poljoprivredno obradivog zemljišta, u skladu sa sporazumom	
	PAP-ovi sa formalnim pravom (u posedu zemljište pre krajnjeg roka)	
	Zakupac sa važećim dokumentima prava na zakup	
	PAP-ovi bez formalnog prava (u posedu zemljište pre krajnjeg roka)	
USEVI I OBJEKTI NA POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU (bez fizičkog raseljavanja)		
Gubitak godišnjih prihoda od useva, koji nisu ubrani pre povratka zemljišta	Vlasnici useva (nije od značaja da li je vlasnik useva istovremeno i vlasnik zemljišta ili zakupac ili neformalni vlasnik/korisnik zemljišta, ukoliko je snosio troškove sadnje useva ili je stekao pravno vlasništvo na drugi, prihvatljiv način)	Novčana naknada u vrednosti troškova zamene, tržišna vrednost useva umanjena za troškove žetve useva.

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju prava	Politika naknade
Gubitak višegodišnjih useva i stabala (voćke, vinogradi i plodonosne biljke)	Vlasnici useva (nije od značaja da li je vlasnik useva istovremeno i vlasnik zemljišta ili zakupac ili neformalni vlasnik/korisnik zemljišta, ukoliko je snosio troškove sadnje useva ili je stekao pravno vlasništvo na drugi, prihvatljiv način)	Pravo na prikupljanje plodova i Novčana naknada po zamenskoj ceni: tržišna cena sadnica na osnovu vrste, sorte i proizvodne vrednosti + neto gubitak za potrebno vreme za uzgoj biljaka prema godišnjoj tržišnoj vrednosti proizvodnje + troškovi ulaganja (radna snaga, priprema zemljišta itd.) za sadnju novog vinograda, voćnjaka ili slično + prelazna naknada
Obuhvaćeni vinogradi i voćnjaci koji još ne donose plod		Novčana naknada po zamenskoj ceni: tržišna cena sadnica na osnovu vrste, sorte i proizvodne vrednosti + neto gubitak za potrebno vreme za uzgoj takvih biljaka prema godišnjoj tržišnoj vrednosti proizvodnje + troškovi ulaganja (radna snaga, priprema zemljišta itd.) za sadnju novog vinograda, voćnjaka ili slično + prelazna naknada.
Drvena masa (zrela ili gotovo zrela)		Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost drveta utvrđena na osnovu vrednosti „drveta na panju“ + naknada za prelazni period
Rasadnik, koji još ne donosi plodove		Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: ulaganje u sadni materijal (sadnice, rad i drugi reproduktivni materijal) + neto gubitak za vreme potrebno za reprodukciju materijala + naknade za prelazni period

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju prava	Politika naknade
Celokupna nepokretna imovina (poput sistema za navodnjavanje, bunara itd.)	Vlasnici izvršenih poboljšanja (nije od značaja da li je vlasnik istovremeno i vlasnik zemljišta ili zakupac ili neformalni vlasnik/korisnik zemljišta, ukoliko je snosio troškove izvršenih poboljšanja)	Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost poboljšanja + tržišna vrednost uloženog vremena i rada za ostvarenje poboljšanja.
B DRUGE SITUACIJE U VEZI SA PRESELJENJEM		
Gubitak pristupa resursima, pogodnostima, resursima zajednice i zgradama	Zajednice ili domaćinstva	Obnavljanje javnog vlasništva ili usluga (sistema za navodnjavanje, putevi, zgrade od javnog interesa i slično). Obnavljanje prema prethodnih pristupima i progresima.
Uticaji izazvani privremenim ili trajnim otkupom zemljišta i svih šteta koje su nastale tokom privremenog zakupa	Vlasnik imovine (uključujući i vlasnike koji polažu pravo na zemljište koje je priznato po nacionalnim zakonima)	Tržišna cena najma tokom trajanja zauzetosti + trošak u vrednosti zamene, skladno sa ovom matricom za obuhvaćene useve, voćnjake, rasadnike itd. + nadoknada za sva oštećenja imovine, procenjena po vrednosti zamene i; Zemljište mora biti vraćeno u prvobitno stanje. Zemljište poboljšanog kvaliteta usled radova na gornjim slojevima tla ne treba biti uklonjeno, osim ukoliko je sa vlasnikom dogovoreno drugačije.
	PAP bez formalnog vlasništva (u posedu zemljišta pre krajnjeg roka)	Naknada za sva poboljšanja na zemljištu (poput navodnjavanja) Naknada će biti plaćena u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja + tržišna vrednost rada i vremena koji su potrebni za ostvarenje poboljšanja + troškovi premeštanja i montiranja opreme, ukoliko ih ima +

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju prava	Politika naknade
		prelazna naknada + troškovi zamene, skladno ovoj matrici za obuhvaćene useve, voćnjake, rasadnike itd. i Zamensko zemljište za najam od države, ako je moguće
Utjecaji na ranjive grupe	Ranjiva lica, koja pripadaju ugroženim grupama, sa društvenim statusom koji može dovesti do štetnog uticaja usled raseljavanja nego što je slučaj kod ostalih lica, sa ograničenom sposobnošću kada je reč o polaganju prava ili prednosti potpore u vezi sa raseljavanjem i povezanim razvojem	Povrh svih prava definisanih u ovoj matrici, ranjivi PAP-ovi će dobiti dodatnu pomoć, uključujući pravnu pomoć i pomoć tokom fizičkog preseljenja. Svaka dodatna potpora, potrebna za bilo koja ranjiva domaćinstva će se odrediti posebno za svaki slučaj, tokom društveno-ekonomskih istraživanja. Ovim PAP-ovima se daje prioritet zapošljavanja na projektu ako je to moguće.
Neodređeni uticaji	Svako lice obuhvaćeno uticajem	Svaki neodređeni uticaj biće adekvatno ublažen, skladno sa principima i ciljevima LARF-a

4 Mehanizam rešavanja žalbi

Poštujući žalbene odbore i njihova ovlašćenja koja su im dodeljena nacionalnim zakonodavstvom, biće uspostavljen projektni mehanizam za žalbe, za potrebe ovog projekta. Njihovo dalje dostavljanje JVP Vode Vojvodine je omogućeno pomoću različitih kanala komunikacije. Bilo koja osoba ili organizacija može da pošalje komentare, primedbe i/ili zahtev za informacijama lično ili putem pošte, telefona ili mejla, pomoću kontakt podataka koje se nalaze na zvaničnoj stranici JVP Vode Vojvodine ili na njihovoj Facebook stranici. Na raspolaganju će takođe biti i centralni mehanizam za rešavanje žalbi. Kompanija takođe ima službu za korisnike, koja predstavlja informativni centar a i mesto gde se mogu podneti žalbe. Služba za odnose sa javnošću je zadužena za adresiranje svih primedbi i komentara i njihovo dalje dostavljanje relevantnim odeljenjima, kako bi se pružila neophodna informacija u cilju rešavanja žalbi.

Obrazac za žalbu specifičan za projekat i kontakt podaci za podnošenje žalbi biće dostupni na internet stranici JVP-a (<https://vodevojvodine.com/>) i na njihovoj Facebook stranici (<https://www.facebook.com/VodeVojvodine>). Obrazac će takođe biti dostupan u Potrošačkom centru, odmah pored kutije za žalbe, kako bi se omogućilo podnošenje žalbi PAP-ovima koji lično dolaze u prostorije JVP Vode Vojvodine, da imaju tu mogućnost. Pojedinačne odgovornosti u sistemu za žalbe biće uključene u informativne pakete. Jedna osoba će biti imenovana za terenskog stručnjaka, koji će nadgledati angažovanje zainteresovanih strana i upravljanje žalbama i koordinirati aktivnosti prema rasporedu i listi aktivnosti.

Bilo koja osoba ili organizacija može da dostavi komentar, primedbu i/ili zahteve za informacijama lično ili putem pošte, telefona ili mejla, pomoću kontakt podataka koje se nalaze na zvaničnom sajtu JVP Vode Vojvodine, na oglasnoj tabli lokalne opštine i na njihovom sajtu. Mehanizam će omogućiti da se žalbe podnose anonimno. Podnošenje žalbi ne podrazumeva nikakve dodatne troškove za onoga ko je podnosi. Prikupljanje žalbi se odvija tokom faze pred izgradnju, tokom sprovođenja bilo kakvih građevinskih radova u okviru investicionog programa, kao i tokom faze eksploatacije.

Sve žalbe, bez obzira na to da li su one primljene usmeno ili pismeno, treba da budu kategorizovane i registrovane u Registru za evidenciju žalbi. Ovaj registar treba da sadrži sve potrebne elemente koji su potrebni za razdvajanje žalbi prema polu i statusu ugrožene osobe koja je podnosi, kao i prema vrsti žalbe. Svaka od njih će biti uneta u registar sa sledećim informacijama:

- Ime i kontakt detalji osobe koja podnosi žalbu, ukoliko ona nije podneta anonimno,
- Opis žalbe,
- Datum prijema / potvrda vraćena podnosiocu žalbe,
- Opis mera koje su preduzete (investicije, korektivne mere) i način komunikacije sa podnosiocem žalbe,
- Datum rešavanja žalbe i zatvaranje,
- Povratni komentari (zadovoljni/nezadovoljni),

- Da li su preduzete dugoročne radnje da se date žalbe ne bi ponavljale u budućnosti, ukoliko je to moguće.

Sve informacije o osobi koja je podnela žalbu će biti tretirane kao poverljive.

Prijem datih žalbi treba formalno potvrditi putem sastanka, telefonskog poziva, mejla ili pisma u roku od 7 dana od podnošenja žalbe, ukoliko su informacije o osobi koja ju je podnela dostupne. Ukoliko žalba nije dobro napisana ili ako su potrebne dodatne informacije, potrebno je tražiti dodatno pojašnjenje od njenog podnosioca. Lice/organizacija koja je podnela žalbu treba da dostavi i kontakt informacije osobe koja je odgovorna za njeno rešavanje, kao i predviđeno vreme kada će to biti gotovo. Ako se nijedna žalba ne može rešiti ili ako nije potrebna radnja, podnosiocu žalbe će biti dostavljeno detaljno obrazloženje i razlog zbog čega je to tako. Odgovor će takođe sadržati i objašnjenje kako lice ili organizacija koja je podnela žalbu može da nastavi sa tom akcijom ukoliko ishod nije zadovoljavajući. Za složene žalbe se može osnovati Komitet za rešavanje sukoba (koji uključuje najviše rukovodstvo, druga odeljenja, spoljne konsultante).

Na sve žalbe će biti odgovoreno u roku od 30 radnih dana od dana podnošenja. U slučaju kašnjenja, podnosioci žalbe će biti obavesteni o razlozima i očekivanom vremenu kada će se njihova žalba rešiti. Predloženu rezoluciju treba potvrditi sa podnosiocem žalbe, i to pre primene kako bi se smanjile nepotrebne, neopravdane radnje. Završetak radnji se unosi u Registru evidencija žalbi. Odgovor potpisuje odgovarajući menadžer, što uključuje ili potpisivanja registra evidencija žalbi ili potvrđivanje u službenoj prepisci (što će biti podneto zajedno sa žalbom, radi ukazivanja na saglasnosti navedeno u registru).

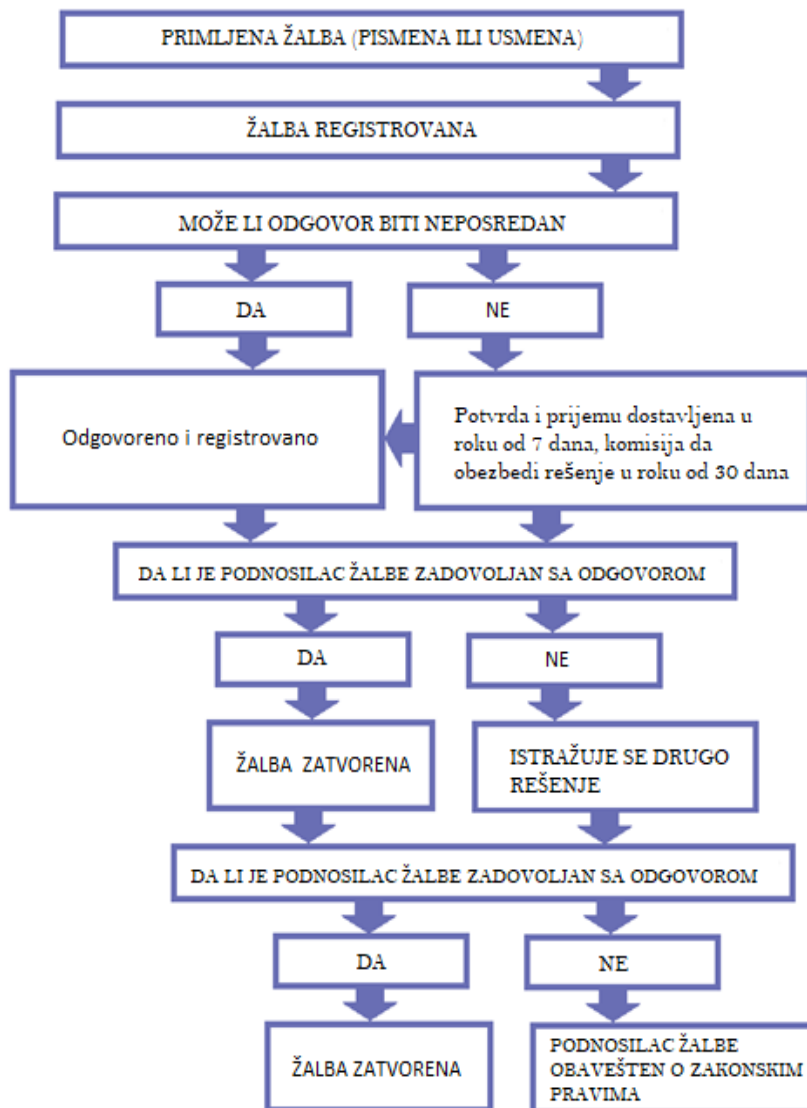
Nakon sprovedenih akcija, sa podnosiocem žalbe treba potvrditi da li je zadovoljan ishodom. Svaki dalji odgovor lica koje se žalilo treba da bude jasan, kako bi se procenilo da li je žalba zatvorena ili su potrebne dalje mere. Ako je odgovor negativan (nije zadovoljan ishodom i zahteva dalje mere), žalbu treba još jednom razmotriti. Proces rešavanja je prikazan na Slici 2, u nastavku teksta.

Podnosioci žalbe u svakom momentu mogu tražiti pravne lekove, u skladu sa lokalnim zakonima i propisima.

Primena plana za angažovanje zainteresovanih strana je opšta odgovornost JVP Vode Vojvodine i PIU. Podaci o kontaktu njihovog glavnog odgovornog lica će biti objavljeni pre početka postupka otkupa zemljišta. Pritužbe u vezi sa građevinskim aktivnostima će biti adresirane zajedno sa građevinskim izvođačima. Od njih će se tražiti da upravljaju istim sistemom rešavanja i u skladu sa standardima JVP Vode Vojvodine. Izvođač radova će imati predstavnika za vezu sa zajednicom (CLO), kao kontakt osobu na licu mesta, radi povezivanja sa lokalnim zajednicama i prikupljanja njihovih pritužbi u vezi sa građevinskim aktivnostima, kao i njihovim upravljanjem. Ta aktivnosti će biti uključena u mesečne izveštaje nadzornom inženjeru, zatim JVP Vode Vojvodine i PIU. Stanovnici pogođenih zajednica će biti informisani o kontakt podacima CLO-a pre početka procesa eksproprijacije, putem oglašavanja u prostorijama mesnih zajednica i medija, gde je to potrebno.

Tromesečni izveštaji o napretku upravljanja žalbi će se podnositi najvišem rukovodiocu. Svrha ovog izveštaja jeste da proceni postupak rešavanja i utvrdi

dotadne mere, ukoliko su potrebne. Pored toga, izveštaj bi pružio evidenciju i pregled broja i vrsta žalbi, omogućavajući menadžmentu da preduzme šire akcije radi rešavanja osnovnih problema. Ako je potrebno, ovi izveštaji se takođe mogu koristiti i za redovno izveštavanje banci.

5 Konsultacije i objavljivanje

5.1 Objavljivanje dokumenta

Svi dokumenti predviđeni za objavljivanje biće pripremljeni i objavljeni na srpskom i engleskom jeziku. Skladno zahtevima EBRD-a, paket objavljivanja za Projekat, koji obuhvata ujedno i LARF izveštaj, biće javno predstavljen.

Paket za objavljivanje će biti dostupan javnosti tokom perioda sprovođenja Projekta. Verzije na srpskom jeziku će biti objavljene na internet stranicama subjekta odgovornog za implementaciju Projekta i relevantnih opština. Sve najave u lokalnim novinama i medijima će biti na srpskom i mađarskom jeziku, sa ne-tehničkim izrazima. Svi dokumenti će biti predstavljeni PAP-ovima, a posebno ranjivim grupama, ukoliko postoje. Uticaji projekta na njihovu imovinu i njihova prava moraju biti objašnjeni, kao što je spomenuto u prethodnim poglavljima. Kopije dokumentacije će biti dostupne u pogođenim opštinama. Lice zaduženo za implementaciju Projekta je odgovorno za prezentovanje svih dokumenata.

Kada bude pripremljen, Plan za otkup zemljišta i raseljavanje biće javno dostupan na veb stranici JVP Vode Vojvodine, kao i na internet stranicama grada Sremska Mitrovica, opštine Ruma i opštine Irig, dok će štampani primerci biti dostupni u njihovim prostorijama. Projektni leci, koji će se pripremiti i distribuirati stanovnicima pogođenih opština pre početka gradnje, sadržaće Vodič za sticanje i nadoknadu zemljišta (GLAC) i kratak, sažet pregled Projekta.

5.2 Javne konsultacije

Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta uspostaviće trajni odnos sa pogođenim zajednicama što je ranije moguće u procesu planiranja projekta i održavaće ga tokom celog njegovog trajanja.

Proces angažovanja obezbediće njihovo sadržajno konsultovanje kako bi se olakšalo zajedničko razumevanje prirode i trajanja uticaja; informisano učesće u stvarima koje ih direktno pogađaju; predložene mere ublažavanja; deljenje razvojnih pogodnosti i mogućnosti; i pitanja primene. Dalje i detaljnije informacije o javnim savetovanjima predstavljene su u Planu angažovanja zainteresovanih strana.

JVP Vode Vojvodine objaviće opis projekta koji uključuje obrazac za žalbu i kontakt podatke za njeno podnošenje na njihovoj zvaničnoj stranici (<https://vodevojvodine.com/>). LARP će biti objavljen javno lokalnim zajednicama pre početka građevinskih radova.

S obzirom na izbijanje i širenje virusa COVID-19 u Republici Srbiji, javne konsultacije možda neće biti moguće. Uzimajući u obzir trenutnu situaciju u zemlji, kao i mere za borbu protiv pandemije koje je donela Vlada RS, javne konsultacije u vezi sa LARP-om treba održati na jedan od sledećih načina:

- a) Javne konsultacije u prostorijama grada Sremske Mitrovice, opštine Ruma i opštine Irig, uz primenu propisanih mera,

- b) Javne konsultacije na otvorenom (lokacije koje treba definisati kao odgovarajuće), uz primenu propisanih mera,
- c) Emitovanje snimljene prezentacije na lokalnim medijskim kanalima i/ili internet stranicama JVP Vode Vojvodine i grada Sremska Mitrovica, opštine Ruma i opštine Irig, komentari i pitanja da se prikupe putem e-pošte.

U skladu sa rokovima izgradnje, JVP Vode Vojvodine će organizovati sastanke u lokalnim zajednicama i sa vlasnicima pogođenih parcela, kako bi predstavili građevinske radove, rizike po bezbednost (tokom izgradnje i eksploatacije) i očekivane građevinske smetnje, kao i predviđene mere ublažavanja i mehanizam za žalbe. Ovi sastanci će takođe služiti kao platforme za potencijalno pogođene osobe da postavljaju pitanja i predlože neke druge, dodatne mere za ublažavanje. Sastanci će biti najavljeni putem lokalnih medija, na veb stranici JVP Vode Vojvodine i prema preporuci lokalnih medija (putem pisama, najava na oglasnim tablama, telefonom).

Projektni leci će se distribuirati stanovnicima koji žive ili rade u pogođenim zajednicama, pre izgradnje. Oni će sadržati Vodič za sticanje i nadoknadu zemljišta (GLAC), kratak pregled projekta, datume kada se očekuje početak radova, moguće smetnje u vezi sa izgradnjom, žalbeni mehanizam i kontakt za njihovo podnošenje.

JVP Vode Vojvodine će nastaviti sa informisanjem javnosti putem njihove internet stranice, medija i na druge odgovarajuće načine o svim značajnim projektnim dostignućima i pitanjima (životna sredina, bezbednost, zdravlje, društvena pitanja).

6 Praćenje i ocenjivanje

6.1 Institucionalno praćenje

Efikasno otkupljivanje zemljišta zavisice od posvećenosti i kapaciteta svih institucija, odgovornih za pripremu i sprovođenje procesa raseljavanja. Lice koje sprovodi Projekat će imenovati drugo lice odgovorno za raseljavanje i pripremu procesa eksproprijacije i raseljavanja, kako bi koordiniralo aktivnostima otkupa između vladinih agencija, opština i ministarstava. Ako je potrebno, biće imenovan spoljni konsultant koji će pomoći subjektu koji sprovodi Projekat.

Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će takođe voditi bazu podataka o raseljavanju i otkupu sa svim informacijama o zahvaćenim licima i imovini (uključujući kontakt informacije), koja će uključivati sve slučajeve otkupa i etapu završetka u tom procesu za svaki slučaj (podnet i/ili potpisan predlog za eksproprijaciju, ponude za naknadu pripremljene i/ili dostavljene PAP-ovima, sporazumi u vezi sa naknadom, isplata naknade, pružena dodatna pomoć, žalbe ili pokrenuti sudski postupci itd.).

Neke institucije imaju dodatne obaveze u praćenju procesa raseljavanja, konkretno subjekat odgovoran za sprovođenje projekta (IE) i lokalne opštine (LM), kao što je prikazano u tabeli ispod:

Tabela 4 Zadaci i odgovornosti

Zadatak	Odgovornost
Objavljivanje LARF-a	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta
Obaveštenje javnosti o početku otkupa i sa tim povezane radnje tokom svih etapa	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta i LM
Komunikacija i konsultacije sa PAP-ovima	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta i LM
Aktivnosti pre početka radova	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta i LM
Pružanje pomoći tokom otkupa i raseljavanja	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta i LM
Plaćanje naknade,/plaćanje dodatne pomoći za premošćavanje razlika (međunarodni standardi nasuprot standardima EBRD-a)	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta
Upravljanje žalbama	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta
Praćenje i izveštavanje o otkupu i raseljavanju	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta i spoljni konsultant
Praćenje i izveštavanje tokom građevinskih radova	Izvođač radova i Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta/spoljni konsultant

6.2 Praćenje procesa otkupa zemlje

Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta vršiti interno periodično praćenje, kako bi osigurao mogućnost ocenjivanja procesa otkupa i nivoa zadovoljstva PAP-a. Učestalost praćenja će biti prilagođena kako bi odražavala spoljno izveštavanje, koje zahtevaju finansijske institucije i faza procesa eksproprijacije.

Ključni pokazatelji učinaka koji se prikupljaju kroz proces praćenja za pristup otkupa zemljišta i proces raseljavanja su sledeći:

- Broj javnih rasprava i konsultacija o LARP-u i pitanja LARP-a,
- Broj izvršenih isplata kompenzacija,
- Količina i vrsta pomoći koja se pruža ranjivim grupama (ako ih ima u području Projekta),
- Broj i vrsta žalbi, uključujući i pravne radnje koje proističu iz pribavljanja zemljišta i ekonomskog preseljenja (podneti predmeti, rešeni predmeti, vreme potrebno za njihovo rešavanje).

Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će pratiti sprovođenje procesa otkupa zemljišta putem internih, zvaničnih institucijskih aranžmana i pripremati kvartalne rezimee. Na temelju ovih kvartalnih izveštaja, subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će pripremiti završni izveštaj u roku od dva meseca nakon završetka procesa otkupa zemljišta, kako bi sumirao sveukupnu primenu i uticaje. Izveštaj treba da potvrdi da su svi fizički podaci, dati u LARP-u, isporučeni i da su sve usluge pružene. Pored toga, izveštaj treba da proceni da li su propisane mere ublažavanja imale željeni efekat.

6.3 Praćenje građevinskih radova

Izvođač radova će uspostaviti protokole ulaska i izlaska sa zemljišta sa svakim vlasnikom pre ulaska radi započinjanja bilo kakvih građevinskih radova. Protokoli će se sastojati od trostranog sporazuma između Izvođača, vlasnika zemljišta i korisnika (opštine ili drugog organa u slučaju javnog zemljišta) i PIU.

Sledeće pisane ugovore će potpisati Izvođač radova, PIU ili predstavnik nadzora i vlasnik zemljišta, njegovi korisnici: dokument o ulasku, saglasnost vlasnika zemljišta za ulazak, popis svih useva pre ulaska na zemljište, stanje zemljišta na koje će biti vraćeno i na izlazu to vraćanje je izvršeno na zadovoljstvo vlasnika zemljišta, uz pozivanje na protokol unosa. Kao dodatak protokolima biće priložene odgovarajuće geo-referencirane fotografije kao dokaz.

Tokom radova izvođač će možda biti u obavezi da privremeno zauzme zemljište u privatnom vlasništvu (npr. za skladištenje viška zemlje). Ovim postupkom će upravljati sam Izvođač, međutim određene odredbe će biti uvedene u ugovore o radovima i nadzoru kako bi se osiguralo da privremeni zakup zemljišta ne utiče negativno na vlasnike zemljišta, posebno jer je pogođeno zemljište uglavnom obradive površine visoke klase i neophodno je vraćanje u prvobitno stanje za buduće poljoprivredne useve.

Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će u tendersku dokumentaciju uključiti odredbe koje će se naknadno preneti u Ugovor o građevinskim radovima,

koje je obavezno uskladiti sa odredbama LARF-a i LARP-a. Ove odredbe će takođe biti uključene u ugovoru o konsultanskim uslugama.

Izvođač će biti u obavezi da obavesti IE preko Konsultanta za nadzor o svim predstojećim potrebama za privremenim zauzimanjem zemljišta, zajedno sa nacrtom ugovora o zakupu sa vlasnikom zemljišta. Na ugovor podleže prethodni Prigovor IE kako bi se osiguralo da odredbe ugovora slede principe LARF-a i LARP-a, koje dalje treba razviti.

Konsultant zadužen za nadzor građevinskih radova imaće mesečnu obavezu da nagleda sprovođenje ovih ugovora (redovno plaćanje, obnavljanje zemljišta prema ugovoru o zakupu nakon što on istekne) i podnosi izveštaj subjektu koji sprovodi projekat

Appendix A

Struktura plana otkupa i raseljenje zemljišta (LARP)

A1 Struktura LARPA-a

- 1. SAŽETAK**
- 2. OKVIR PRIMENE PLANA OTKUPA ZEMLJIŠTA I RASELJAVANJA**
- 3. OPIS PROJEKTA I NJEGOVI POTENCIJALNI UTICAJI**
- 4. PRAVNI OKVIR**
- 5. PRINCIPI, CILJEVI I POSTUPCI**
 - 5.1. PRINCIPI I CILJEVI
 - 5.2. PREGLED PROCESA
 - 5.3. VODIČ ZA STICANJE I NAKNADU ZEMLJIŠTA
- 6.1. POPIS IMOVINE I DOMAĆINSTAVA POD UTICAJEM PROJEKTA
- 6.2. DRUŠTVENO-EKONOMSKA ISTRAŽIVANJA
- 6.3. ZEMLJIŠTE POD UTICAJEM PROJEKTA
- 6.4. OBJEKTI POD UTICAJEM PROJEKTA
- 6.5. POSLOVI POD UTICAJEM PROJEKTA
- 6.6. LICA POD UTICAJEM PROJEKTA
- 6.7. PRAVA
 - 6.7.1.1. PRAVO NA NAKNADU ŠTETE
 - 6.7.1.2. MATIČNA MATRICA
- 7. RASELJAVANJE I NAKNADA**
 - 7.1. METODE ZA PROCENU UTICAJA NA IMOVINU
 - 7.2. RASELJAVANJE
 - 7.3. NAKNADA GOTOVINE
 - 7.3.1.1. CENE
 - 7.3.1.2. PLAĆANJA
 - 7.4. DODATNA POMOĆ
- 8. KONSULTACIJE I OBJAVLJIVANJE**
 - 8.1. GLAVNI REZULTATI KONSULTACIJA IZVEDENIH ZA PRIPREMU RAP-a
 - 8.2. OBJAVLJIVANJE PODATAKA

9. MEHANIZMI REŠAVANJA ŽALBI

10. RANJIVA LICA

10.1. IDENTIFIKACIJA RANJIVIH LICA

10.2. AKTIVNOSTI POTENCIJALNE POMOĆI RANJIVIM LICIMA

11. PRAĆENJE I OCENJIVANJE

12. ODGOVORNOSTI PRIMENE I FINANSIRANJE

12.1. ODGOVORNOSTI PRIMENE

12.2. BUDŽET

12.3. ARANŽMANI FINANSIRANJA

Appendix B

Žalbeni formular

B1 Javni žalbeni formular

Referentni br.:		Datum
Ime i prezime		
Kontakt podaci		☐ Poštom: Navesti adresu za slanje:
Označite željeni način komunikacije (pošta, telefon, e-pošta).		_____

☐ Telefon: _____		
☐ E-pošta _____		
Opis incidenta ili problema:		Šta se dogodilo? Gde se to dogodilo? Kome se to dogodilo? Šta je rezultat tog problema?
Datum incidenta/problema		
		☐ Jednokratni incident/žalba (datum _____)
		☐ Desio se više puta (koliko puta? _____)
		☐ U toku je (problem se trenutno događa)
Šta biste želeli da se uradi kako bi se rešio problem?		
Potpis: _____		
Molimo vas da ovaj formular dostavite:		
Za:		
Pažnja:		
Adresa:		
Telefon:		
Adresa e-pošte:		

Appendix C

Analiza razlika

C1 Analiza neslaganja

Nacionalno zakonodavstvo je uglavnom u skladu sa EBRD PR5. Tabela u nastavku se odnosi na razlike između rešenja za raseljavanje predviđena nacionalnim zakonodavstvom i politikama EBRD PR 5 i način na koji će ove razlike biti popunjene. Kompletan pregled prava, naknada i mera ublažavanja štetnih efekata prikazan je u matrici prava u poglavlju 3.4.

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
Instrumenti raseljavanja, popis i procena društveno – ekonomskog uticaja	Jedini pripremljeni dokument je elaborat o otkupu koji obuhvata evidentiranje zemljišnih parcela, potrebnih za projekat i identifikovanje vlasnika kroz katastar. Nije izvršena polazna društveno-ekonomska procena	Priprema ovog LARF-a, LARP-a, društveno-ekonomska procena i popis.	Pored zadovoljavanja nacionalnih zahteva, biće pripremljeni LARP, popis i procene društveno-ekonomskih uticaja.
Javne konsultacije	Javnost se o projektu generalno obaveštava kroz postupak opšteg prostornog ili određenog detaljnog urbanističkog plana, kao i kroz procenu uticaja na okolinu i prezentaciju elaborata otkupa. Međutim, nema potrebe za direktnom konsultacijom pojedinaca, koji su potencijalno pod uticajem projekta, pre početka otkupa. Ne postoje odredbe o javnim diskusijama, popisu, polaznoj društveno-ekonomskoj proceni ili bilo kojoj vrsti učestvovanja zainteresiranih strana i zajednica koje bi potencijalno mogle biti pogođene Projektom.	Potrebno je sprovesti ozbiljne konsultacije sa osobama pod uticajem projekta i zajednicama, lokalnim vlastima i, ako je to potrebno, nevladinim organizacijama. Sve aktivnosti preseljenja se sprovode uz odgovarajuće davanje informacija, konsultacije i informativno učestvovanje PAP-a. Od najranijih etapa i kroz sve aktivnosti preseljenja, klijent će uključiti građane (muškarce i žene), uključujući i domaće zajednice. Time će biti omogućeno njihovo rano i informativno učestvovanje u procesima donošenja odluka vezanih za preseljenje.	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će objaviti sadržaj ovog dokumenta i izvršiti javne konsultacije u vezi sa istim, jednako kao i za svaki drugi instrument preseljenja. PAP-ovi i zainteresirane strane će biti informisane i konsultovane tokom etape planiranja i tokom svih faza implementacije Projekta, kako bi se popunile razlike, uz potpuno ispunjenje PR 5 zahteva.

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
Rokovi plaćanja naknada i preuzimanja vlasništva nad otkupljenom imovinom	Na zahtev BoE, uzimanje otkupljene imovine u posed može se odobriti pre isplate naknade na temelju javnog interesa, nakon izdavanja konačnog rešenja o otkupu, pod uslovom da BoE odredi osnov za naknadu, skladno odredbama Zakona o otkupu	Naknada se mora osigurati pre početka radova na izgradnji i pre preuzimanja imovine	Preuzimanje poseda nad imovinom moguće je samo kada se naknada plati ili kada se registruje formalni sudski postupak ili žalba, a originalni iznos naknade prenese na depozitni račun.
Raseljavanje formalnih vlasnika nepokretne imovine (kuće, uključujući građevinsko zemljište) i onih koji nemaju formalna zakonska prava na zemljište ili imovinu u vreme popisa, ali imaju pravo na zemljište priznato ili prepoznatljivo nacionalnim zakonima	Opcija 1: Novčana naknada po tržišnoj vrednosti + troškovi preseljenja (metodologija za određivanje troškova preseljenja nije definisana zakonom, već je u praksi obuhvaćena izveštajima o proceni imovine). ili Opcija 2: Naknada u naturi - Odgovarajuća zamenska imovina se nudi ako se vlasnik složi s ovom vrstom naknade i ako su ispunjeni određeni zakonski uslovi.	Raseljavanje - Ponuđena je zamenska imovina, jednake ili veće vrednosti i sličnih osobina + naknada za preseljenje i prelazni period + administrativne i porezne naknade. Ako se ne može pronaći odgovarajuća zamenska imovina, sledi novčana naknada u vrednosti zamene (tržišna cena imovine + tržišna cena za poboljšanja + rad i vreme za potrebna poboljšanja po tržišnoj ceni + troškovi selidbe + registracija, administrativne i poreske takse + prelazni dodatak)	Opcija 1: Novčana naknada - u vrednosti zamene, kako je definisano u PR 5, biti će isplaćena vlasniku imovine - tržišna cena imovine + troškovi preseljenja + registracija vlasništva, administrativne i porezne naknade + naknada za prelazni period. ili Opcija 2: Zamenska imovina - biće moguće samo na zahtev vlasnika i ako su ispunjeni pravni uslovi, kako je definisano Zakonom o otkupu. U tom slučaju vlasniku nekretnine plaćaju se troškovi preseljenja i prelaznog perioda. (nije primenjivo na Projektu)
Pomoć nevoljno raseljenim licima	Prema Zakonu o eksproprijaciji, bivši vlasnici nemaju pravo na bilo kakvu dalju pomoć ili kompenzaciju tokom i nakon raseljavanja, osim troškova zamene. Vlasnici ne dobijaju nikakvu podršku za ponovno uspostavljanje imovine (nema brze procedure administracije za dozvole, licence ili	Plan ili politika raseljavanja obuhvatiće mere kojima se osigurava da su raseljena lica dobila: (i) ponudu podrške nakon raseljenja za prelazni period, na osnovu razumne procene vremena, koje će verovatno biti	Lica pod uticajem Projekta dobiće naknadu za troškove raseljavanja i za sve dodatne troškove radi obnavljanja sredstava za život i adaptaciju nakon perioda raseljavanja. Akcioni plan raseljavanja i Plan za obnavljanje egzistencije treba da uključe mere i osmisle adekvatnu podršku i pomoć

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
	komunalne veze). Takođe, porez i administrativne takse nisu uključeni u naknadu, dok je pad vrednosti imovine (amortizacija, osim za zemljište) uključen.	potrebno za obnavljanje otkupa i životnog standarda i; Pružaju razvojnu pomoć pored mera kompenzacije, kao što su priprema zemljišta, kreditni kapaciteti, obuka ili mogućnosti za posao. Prelazna pomoć u naturi (pomoć u hrani, zdravstvena podrška, zdravstveno osiguranje).	srazmerno uticaju raseljavanja i drugih posledica Projekta. (nije primenjivo na Projektu)
Izmeštanje formalnih vlasnika poljoprivrednog zemljišta	Odgovarajuće zamensko zemljište koje se nudi u blizini (jednake vrednosti, kvaliteta, tipa obrade, klase i površine). Međutim, Zakon dalje definiše da će, ako se ne nađe odgovarajuće zemljište, biti isplaćena novčana naknada po tržišnoj vrednosti, prema proceni zvaničnih stručnjaka za procenu zemljišta.	Izmeštanje - Zamena imovine jednake ili veće vrednosti i slične produktivnosti + administrativne naknade + gubitak prihoda. Ako je to nužno (isplata novčane naknade za izgublenu imovinu može biti odgovarajuće rešenje ako: (i) životni uslovi nisu utemeljeni na zemljištu; (ii) egzistencija je vezana za zemljište, ali zemljište koje se uzima za projekat predstavlja tek mali deo obuhvaćene imovine, a ostatak zemljišta je ekonomski održiv; ili (iii) postoje aktivna tržišta za zemljište, stanovanje i radnu snagu; izmeštene osobe koriste takva tržišta; postoji i dovoljna ponuda zemljišta i stambenog prostora); plaća se naknada u iznosu pune vrednosti troškova zamene, uključujući tržišnu cenu za imovinu, troškove preseljenja, naknadu za prelazni period, kao i troškove	Ako su životni uslovi vlasnika imovine utemeljeni na poljoprivredi, nužno je ponuditi zamensku imovinu + naknadu za prelazni period i naknadu za preseljenje + administrativne naknade Ako se ne može naći odgovarajuće zemljište, plaća se novčana naknada u punoj zamenskoj vrednosti: tržišna cena imovine + troškovi preseljenja + registracija, administrativne i porezne naknade + naknada za prelazni period.

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
		registracije, te administrativne i porezne naknade.	
Raseljavanje vlasnika bez ikakvih prava na objekte ili zemljište za stanovanje – skvoteri / bespravno naseljeni.	Srpsko zakonodavstvo priznaje samo formalno vlasništvo i lica bez formalnog prava, međutim imaju prepoznatljivo zakonsko pravo ili prava na imovinu i objekte.	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će ponuditi opciju za adekvatno stambeno rešenje sa sigurnošću najma tako da je moguće legalno preseljenje, bez opasnosti od prinudnog iseljenja.	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će, ako je moguće, locirati i ponuditi PAP-u zamensku imovinu - slično zemljište u državnom vlasništvu ili nekretninu za van-tržišni najam u blizini. (nije primenljivo u ovom Projektu)
Izmeštanje zakupca poljoprivrednog zemljišta.	Nacionalno zakonodavstvo ne predviđa naknadu za prelazni period, niti zamensko zemljište za najam ako je zemljište unajmila država, kao ni naknadu ako su zemljište unajmili privatni vlasnici	Zakupac ima pravo na novčanu naknadu za sva poboljšanja na zemljištu, npr. za sisteme navodnjavanja, drenaže, višegodišnje useve, objekte i sl. po zamenskoj vrednosti; osiguranje najma odgovarajuće imovini u javnom vlasništvu za odgovarajući vremenski period; izgubljeni neto prihod tokom prelaznog perioda i troškove prenosa i ponovnog instaliranja postrojenja, strojeva ili druge opreme, i potporu nakon premeštanja za prelazni period za obnovu životnih uslova.	Pružaće se potpora za popunjavanje razlika na temelju razumne procene vremena koje će verovatno biti potrebno za ponovno uspostavljanje životnih uslova, a nositelj projekta će koordinirati sa Ministarstvom poljoprivrede da se pronade i ponudi odgovarajuće poljoprivredno zemljište u javnom vlasništvu za najam. Naknada za sva ulaganja će biti plaćena + troškovi premeštanja, ako je primenljivo + naknada za prelazni period, za premošćavanje razlika između zakona RS i PR 5.
Poslovna imovina (zgrada koja se koristi u poslovne svrhe kao što su prodavnice ili kancelarije)	Opcija 1: Novčana naknada po tržišnoj vrednosti + troškovi preseljenja (koji nisu definisani zakonom, ali su obuhvaćeni praksom kao "troškovi postupka izmeštanja". ili	Opcija 1. Alternativna adekvatna imovina sa odgovarajućim ugovorom o najmu, celokupni troškovi preseljenja, uključujući inventar i troškove zamene za bilo koje ulaganje u imovinu, naknadu za prelazni period, izgubljeni	Opcija 1: Novčana naknada - u vrednosti zamenskih troškova, kako je definisano u PR 5, biće isplaćena vlasniku imovine - tržišna cena imovine + troškovi preseljenja + registracija vlasništva, administrativne i porezne

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
	<p>Opcija 2: Naknada u naturi - Odgovarajuća zamenska imovina, ponuđena na zahtev vlasnika, ako su ispunjeni određeni pravni uslovi.</p> <p>Srpsko zakonodavstvo ne predviđa prelazni dodatak ili trening za dopunu veština.</p>	<p>neto prihod tokom prelaznog perioda; troškovi prenosa i ponovne instalacije postrojenja, strojeva ili druge opreme, kako je primenjivo i odgovarajući nivo potpore za obuku za usavršavanje veština, ako je to nužno za ponovno uspostavljanje životnih uslova.</p> <p>Opcija 2. Novčana naknada u zamenskoj vrednosti za imovinu + trošak ponovnog uspostavljanja komercijalnih aktivnosti na drugoj lokaciji + izgubljeni neto prihod tokom prelaznog perioda + troškovi prenosa i ponovne instalacije postrojenja, strojeva ili druge opreme, kako je primenjivo, kao i odgovarajućeg nivoa potpore za obuku kod usavršavanja veština, ako je to potrebno, za ponovno uspostavljanje životnih uslova.</p>	<p>naknade + gubitak prihoda (na osnovu evidencije iz prethodnih poreskih prijava) za period poslovne neoperativnosti + dodatak za prelazni period za popunjavanje razlika.</p> <p>Opcija 2: Zamenska imovina – biće moguća samo na zahtev vlasnika i ako su ispunjeni pravni uslovi, kako je definisano Zakonom. U tom slučaju, vlasniku nekretnine plaćaju se troškovi preseljenja i prelaznog perioda.</p> <p>Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će takođe definisati program za naprednije veštine, koji će se utvrditi tokom društvenih istraživanja za LARP, ako je to primenjivo.</p> <p>(nije primenjivo za Projekat).</p>
<p>Gubitak resursa kojima obično raspolaže zajednica (npr. pašnjaci, šumski resursi) ili korišćenih javnih dobara.</p>	<p>Ne postoje posebne zakonske odredbe.</p>	<p>Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta treba da pruži potporu koja će nadoknaditi sve gubitke resursa zajednice. Ovo se može osigurati u obliku inicijativa koje povećavaju produktivnost preostalih resursa kojima zajednica ima pristup, naturalne ili novčane nadoknade za gubitak pristupa ili osiguranje pristupa alternativnim izvorima izgubljenog resursa.</p>	<p>Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će popuniti ovu razliku tako što će posvetiti pozornost zajedničkim resursima održanim u okviru procene društveno-ekonomskog uticaja i LARP-a. Ako je primenjivo, preduzeće se odgovarajuće mere.</p> <p>Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će u celosti usvojiti sve politike i odredbe PR 5.</p> <p>(Nije primenjivo za ovaj Projekat)</p>

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
Gubitak beneficija (plata ili drugih sličnih prihoda)	Srpsko zakonodavstvo ne predviđa podršku PAP-ovima usled gubitka beneficija ili drugih prihoda.	Novčana naknada za neto gubitak prihoda tokom perioda preseljenja + osiguranje dodatne ciljne potpore (olakšice zajma, obuka ili prigode za zapošljavanje) i mogućnosti za vraćanje, i tamo gde je moguće - poboljšanje njihove sposobnosti zarade, nivoa proizvodnje i životnog standarda.	LARP će definisati isplate za prelazni period kako bi se nadoknadio neto gubitak prihoda tokom razumnog prelaznog perioda, ali i uključiti dodatnu ciljnu potporu (olakšice zajma, obuka ili uslove za zapošljavanje) i mogućnosti za ponovno uspostavljanje, i gde je moguće-naprednije sposobnosti dobijanja prihoda, kao načina popunjavanja razlika. (Nije primenjivo za ovaj Projekat)
Žalbeni mehanizam i rešavanje sporova	Zakon propisuje mogućnost žalbe tokom etape otkupa, ali samo u okviru postojećih državnih i sudskih institucija i sa statutarnim ograničenjima.	Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će u okviru Projekta uspostaviti tačan žalbeni mehanizam što je pre moguće. To će biti skladno ovom PR-u, kao i ciljevima i principima EBRD PR10, radi blagovremenog prijema i obrade posebnih pitanja u vezi sa naknadama i preseljenjem, a koja pokreću osobe pod uticajem i/ili članovi domaćinstava. Time će biti obuhvaćena upotreba mehanizma za neprestano rešavanje sporova.	Odgovarajući, pristupačan i priuštiv žalbeni mehanizam će biti uspostavljen pored zakonskih prava PAP-ova da zahtevaju zaštitu kod odgovarajućeg suda u RS. Struktura predloženog mehanizma za žalbe je data u poglavlju 4 ovog LARF-a.
Praćenje raseljavanja i obnavljanja životnih uslova	Ne postoje posebne zakonske odredbe	Praćenje procesa raseljavanja i obnavljanja životnih uslova biće sprovedeno u skladu sa EBRD PR 1; obuhvata će učestvovanje ključnih aktera kao što su zajednice pod uticajem projekta. Zavisno od obima	Ovaj LARF definiše plan praćenja i izveštavanja o procesu raseljavanja i ublažavanja negativnih uticaja Projekta.

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
		<p>raseljavanja obuhvaćenog projektom, može biti prihvatljivo da klijent naruči spoljni izveštaj o završetku RAP-a, kako bi utvrdio da su odredbe ispunjene. Završan izveštaj treba biti sastavljen nakon kompletiranja svih činioca procesa, uključujući i sve razvojne inicijative. Izveštaj može identifikovati dodatne aktivnosti lica koji sprovodi projekat. U većini slučajeva, završetak korekcijskih akcija, navedenih u završnom izveštaju, znači ispunjenje obaveza lica zaduženog za projekat u vezi sa raseljavanjem i obnavljanjem životnih uslova davanjem pogodnosti.</p>	
Ranjive grupe	<p>Nadoknada za otkupljenu imovinu može se utvrditi u većem iznosu od tržišne cene, uzimajući u obzir finansijsku i drugu osobnu i porodičnu situaciju prethodnog vlasnika, ako su ti uslovi potrebni za njegovo postojanje (broj članova domaćinstava, broj radno sposobnih ili zaposlenih članova domaćinstava, zdravstveno stanje članova domaćinstava, mesečni prihodi itd.).</p> <p>U slučaju fizičkog raseljavanja, sigurnost boravka se ne dodeljuje beskućnicima ili ugroženim grupama. Iako projekat ne pribegava prinudnom</p>	<p>Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će uzeti u obzir sve pojedince ili grupe koje mogu biti ugrožene ili ranjive. Konkretno će preduzeti potrebne mere da ranjive grupe ne budu u nepovoljnom položaju u procesu raseljavanja, da budu potpuno informisane i svesne svojih prava, i da mogu jednako uživati mogućnosti i beneficije. Ove grupe se identifikuju kroz proces procene na životnu sredinu i društveno-ekonomska pitanja (kao što je navedeno u EBRD PR1). Takođe, dodatni zahtevi se odnose na</p>	<p>Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će popuniti ovu razliku davanjem posebne pažnje ranjivim grupama i pojedincima. Njima će biti ponuđena dodatna naknada, pravna potpora tokom preseljenja i potpora tokom fizičkog raseljavanja, kao i prioritet pri zapošljavanju, kako je prikladno i procenjeno u okviru procene društveno-ekonomskog uticaja za LARP. Subjekt odgovoran za sprovođenje projekta će u celosti usvojiti sve politike i odredbe PR 5 u vezi sa ranjivim grupa.</p>

Predmet	Zakoni RS	PR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa PR5 zahtevima
	raseljavanju, privremeni najam (najviše 6 meseci) i troškovi selidbe se pružaju onima koji nemaju sredstva za to. Zakon o besplatnoj i dostupnoj pravnoj pomoći se primenjuje u slučajevima pribavljanja zemljišta na opštinskom nivou.	konsultacije koje obuhvataju pojedince-pripadnike ranjivih grupa.	